

ROČNÍK LXV

SRPEN 2010 • ČÍSLO 08

HLAS

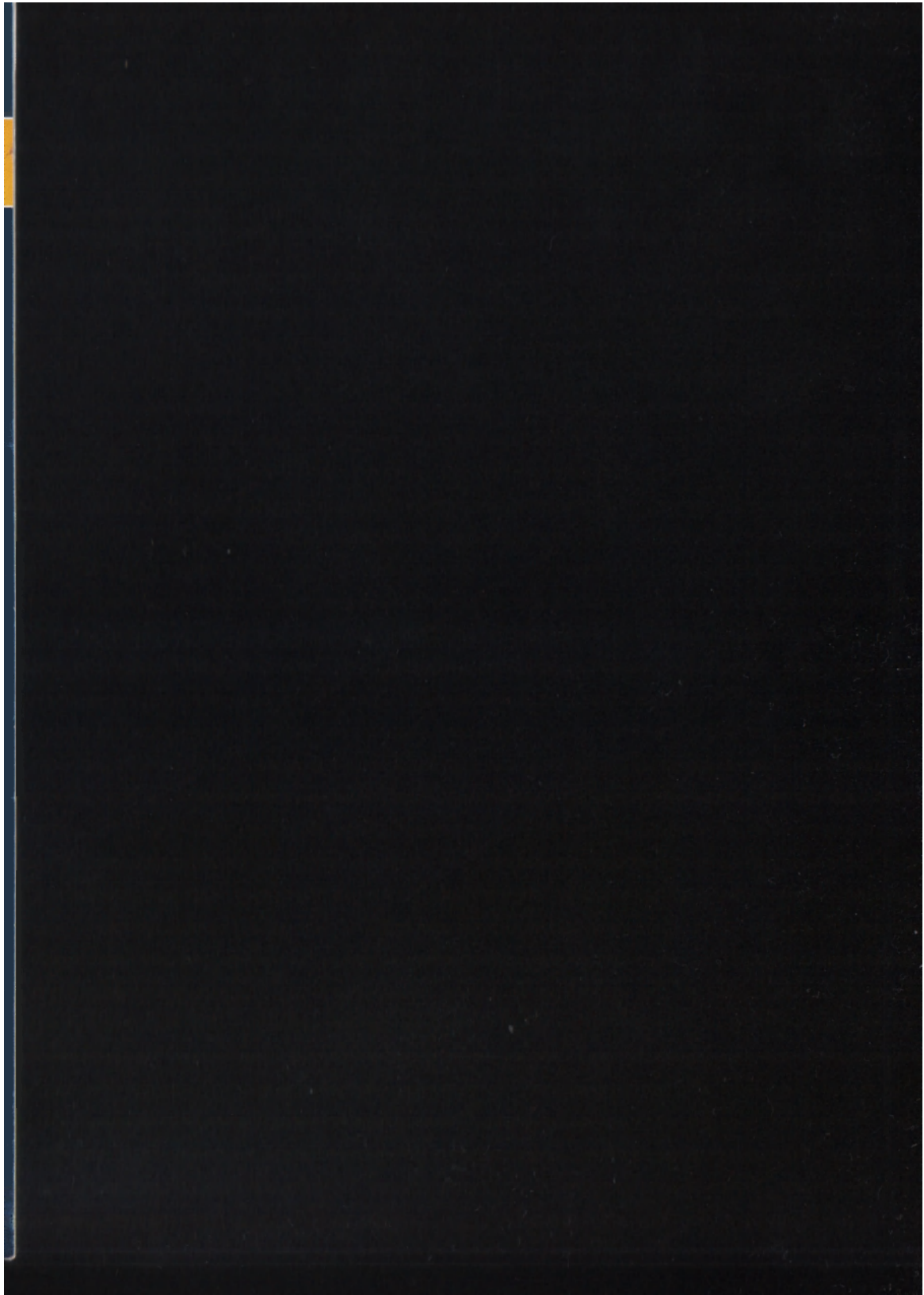


PRAVOSLAVÍ

CENA 24 Kč/16



VE SVĚTĚ, SAMSONŮV BOJ, NOEMOVA ARCHA, LAUSANNE



Z GALERIE IKONOPISU



Hagia Sofia (řecky Αγία Σοφία, turecky Ayasofya) čili chrám Boží Moudrosti je světoznámá stavba v zátocí Zlatý roh v Istanbulu. Jedná se o jednu z nejznámějších sakrálních staveb světa. Hagia Sofia byla vysvěcena 26. prosince 537, a to na místě, kde stál již dříve chrám sv. Sofie. Architekty stavby byli Isidor Milétský a Anthémios z Trallu. Dodnes je nejvýznamnější památkou byzantské architektury. V chrámu, který byl bezmála 1000 let největší křesťanskou katedrálou na světě (do r. 1520) a stal se po pádu Konstantinopole na několik staletí mešitou (1453 – 1934), je dnes muzeum pod ochranou UNESCO. Můžeme zde vidět vzácné a teprve nedávno odhalené mozaiky a jejich zbytky – památky byzantského ikonopisu vytvořené v období od 9. do 13. stol.



OBSAH

SLOVO METROPOLITY - VE SVĚTĚ, ALE NE ZE SVĚTA	5	ZPRÁVY ZE SVĚTA	20
STARÝ ZÁKON - SAMSONŮV BOJ	7	EKOLOGIE - KDE HLEDAT MOTIVACI PRO EKOLOGICKOU	
STARÝ ZÁKON - HLEDÁNÍ NOEMOVY ARCHY	8	PRÁCI V CÍRKVI?	23
DUCHOVNÍ ČTENÍ - ZESNUTÍ PŘESVATÉ BOHORODICE		RECENZE - PRAVOSLÁVNĚ DUŠPASTIERSTVO II	25
- SVÁTEK NAŠÍ NADĚJE	11	ZAMYŠLENÍ - IKONA SVATĚ	26
VĚROUKA - ROLE ŽENY V CÍRKVI A VE SPOLEČNOSTI	13	ZPRÁVY Z EPARCHIÍ	27
PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ - PROTOJEREJ ARKADIJ ŠATOV:		SVĚDECTVÍ - OSUDOVÉ NÁVRATY	35
BUDOUČÍ SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK BY MĚL BÝT ČLOVĚKEM		POZVÁNKY	36
CÍRKEVNÍM	17	PROGRAM METROPOLITY	37

„NEVIDITELNÉ“ SVĚTLO, ANEBO O ČEM NEVÍME?

A když rozsvítí lampu, nekladou ji pod nádobu, ale na stojan; a svítí všem, kteří jsou v domě. Tak ať září vaše světlo před lidmi, aby uviděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci, který je v nebesích” (Mt 5, 15–16)

Dovolil jsem si uvést toto číslo Hlasu pravoslavní veršem z Matoušova evangelia, nad kterým musím v poslední době jako odpovědný redaktor Hlasu pravoslavní hodně přemýšlet, a to zejména proto, že se o řadě dobrých počinů a úmyslů, ke kterým vede naše věřící i otce duchovní Duch svatý, zřejmě buďto nedozvím vůbec, anebo se o nich zmíní někdo s velkým zpožděním a vlastně „jenom náhodou“. Možnost, že k těmto počinům a úmyslům vůbec nedochází, si zatím raději vůbec nepřipouštím.

Naše světlo, mající božský a nadzemský původ, by totiž mělo zazářit před lidmi zejména ve chvílích, kdy naši bližní musí čelit nejružnějším osobním i přírodním a dalším neštěstím a katastrofám, jakou byla třeba ta, která postihla v podobě obrovských povodní Liberecko a Frýdlantsko, anebo ta, která zničila rozsáhlé oblasti Ruska, kde v jednu chvíli zuřilo více než 300 rozsáhlých požárů.



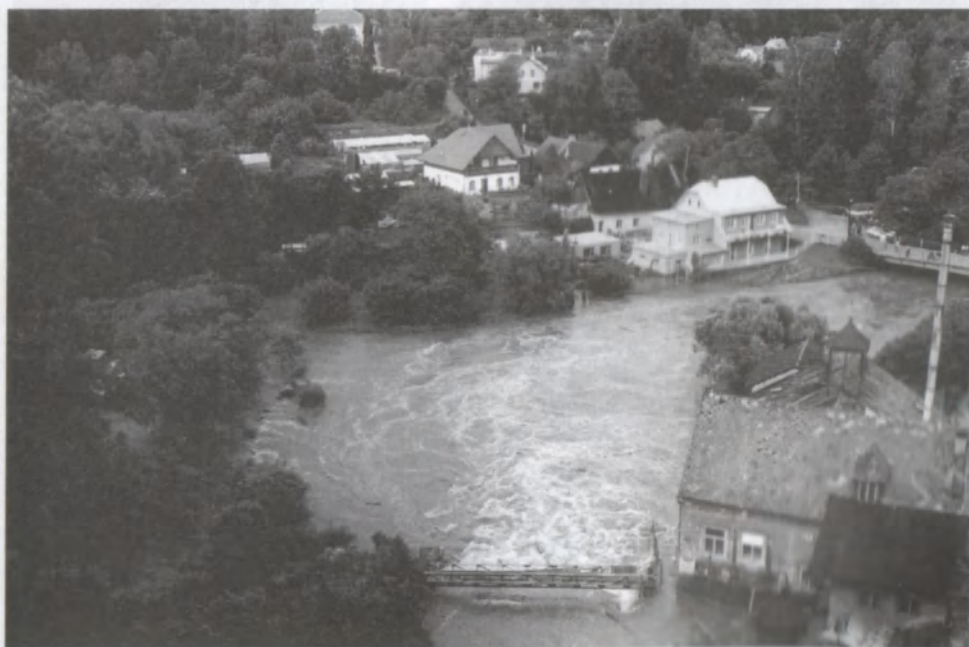
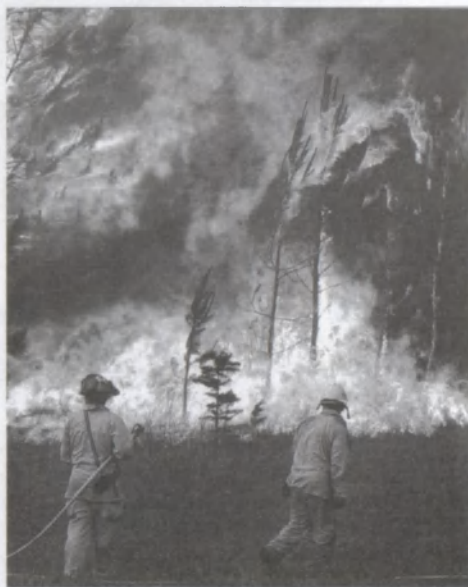
EDITORIAL

Ve všech těchto situacích společnost očekávala a očekává právě od křesťanů, že se zachovají ve smyslu učení a dle pravdy o oběti a o následování Krista, kterou hlásají a vyznávají ve svých modlitbách.

Netřeba asi připomínat, že i dnes se najde řada otců duchovních a obětavých věřících, kteří chtějí pomáhat bližním a doopravdy tak činí, a to jak v čase hojnosti, tak zejména v čase bídy a strádání nejrůznějším způsobem.

Avšak nepřipravenost na mimořádné situace a neexistence charitativních struktur sociální pomoci je dle mého (samozřejmě pouze osobního, nedůležitého a možná taky chybného) názoru v naší místní pravoslavné církvi opravdu ostudná a alarmující. Neexistence těchto struktur činí naše společné kázání, následování i hlásání Krista a jeho oběti uprostřed české společnosti poněkud málo důvěryhodným, jakkoliv bychom chtěli zdůraznit, že se za všechny oběti přírodních katastrof modlíme.

*V Kristu váš (tentokrát opravdu hodně nepříjemný)
odpovědný redaktor*



VE SVĚTĚ, ALE NE ZE SVĚTA

Ježíš Kristus se modlil za své učedníky a za všechny své následovatele. Neprosil nebeského Otce, aby byli bohatí či slavní a aby se jim ve světě dařilo. Ani neprosil o to, aby je Bůh odvedl do jiného světa, kde by žili jako v peřince bez problémů, nemocí, katastrof a podobně. Jeho přáním bylo, aby zůstali ve světě, v jeho poledním horku i nočním chladu. Zároveň si přál, aby vedli duchovní život – viděli dále za horizont času a prostoru. „Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je zachoval od zlého.“¹ Učedníci Kristovi, tj. my všichni křesťané, nejsme lidé svěště, ale přesto patříme tomuto světu. Na první pohled se to zdá nemiřitelné. Za touto paradoxní výpovědí se však ukrývá veliká pravda. Když ji správně nepochopíme a nepřijmeme za svou, ztratí náš křesťanský život na své hloubce a vážnosti. Kristus dobře znal svět, do něhož poslal své učedníky. Velmi dobře věděl, jak těžké je v něm čekají zkoušky, jak snadno mohou zabřednout do zla. Přesto jim dal svatý úkol: žít v tomto světě, pracovat v něm, zápasit, duchovně se prohlubovat. Uložil jim svět přetvářet, překonávat zlé dobrým. „To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás.“²

Všichni víme, jak je to těžký úkol. Zvláště když máme co do činění s reálným zlem, jež někdy ovládá velkou část lidské společnosti. Nebo když se setkáváme tváří v tvář se zjevnou nespravedlností, lží, podvodem, úplatkářstvím či nevyléčitelnou nemocí. Máme pocit bezradnosti a beznaděje. Nejraději bychom od všeho daleko utekli. V duchu si říkáme: „vezmi si mě, Bože, k sobě, nemohu již dále.“

Útěk není ale křesťanský postoj. Právě v těchto situacích lidsky beznadějných zkusíme pravost své křesťanské, cyrilometodějské pravoslavné víry – odkaz našich duchovních předků. Zároveň tak upevníme všechna svá ušlechtilá předsevzetí a ideály. Všechny problémy, i ty zdánlivě neřešitelné, nás přivádějí blíže k Bohu, učí nás větší lásce, trpělivosti, pokoře. Vichřice tohoto světa nám pomáhají hlouběji chápat vůli Boží. Svatý apoštol Pavel svědčí o tom, že v nemocech se poznává Boží milost. „...ale on mi řekl: „Stačí, když máš mou milost; vždyť v slabosti se projeví má síla.“ A tak se budu raději chlubit slabostmi, aby na mně spočinula moc Kristova. Proto rád přijímám slabost, urážky, útrapy, pronásledování a úzkosti pro Krista. Vždyť právě když jsem sláb, jsem silný.“³ Kořeny víry se v našich srdcích více rozrostou a zpevní jako kořeny horských dubů a borovic.

Nebojme se proto ani žalu, bolesti v srdci a vodoпадů slz. Zavlažují vyprahlost v našem životě a umožňují v něm uzrát věčným etickým hodnotám, jež svět potřebuje, ale v současnosti je stále více postrádá. Moudří nám připomínají známá slova: „co tě nezabije, to tě posílí.“



SLOVO METROPOLITY

V tomto světě máme být solí a kvasem. „Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbuďte chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali.“⁴ „Království nebeské je jako kvas, který žena vmísí do tří měřic mouky, až se všechno prokvasí.“⁵ „Trocha kvasu všechno těsto prokvasí. Odstraňte starý kvas, abyste byli novým těstem.“ Nelze si představit těsto⁶ bez kvasu ani chutné jídlo bez soli. Největším posláním Kristových učedníků je „nést slovem i skutkem“ evangelium na svědectví celému světu („Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky...“⁷). „Toto evangelium o království bude kázáno po celém světě na svědectví všem národům.“⁸ „Jako mě otec poslal do světa, tak i já posílám vás“⁹ změnit zlý obraz světa vždy jen láskou a dobrotou.

Toto však neznamená, aby křesťané se světem splynuli – nechali se strhnout jeho světskými praktikami. Kristovi lidé mají být oběma nohama ve světě, ale ne z tohoto světa, který ve zlém leží. „Pole je tento svět. Dobré semeno, to jsou synové království, plevel jsou synové toho zlého.“¹⁰ Někdy se nemohou smířit se zlým zacházením ve světě ani se přizpůsobit světskému chování a myšlení.

Čas a prostor, kde žijí, sdílí společně s ostatními lidmi. Avšak způsobem myšlení a chováním se liší od svého okolí. V žádném případě to není jednoduché. K takovému životu je zapotřebí velké Boží pomoci, o níž je třeba vroucně prosit: modlitbou, konáním milosrdenství (tj. návštěvou nemocných, opuštěných, podporou seniorů, hmotnou pomocí strádajícím), účastí na nedělních a svátečních bohoslužbách a poutěmi na svatá místa.

Sám Ježíš Kristus se za své věrné přimlouvá u Otce nebeského slovy: „Zachovej je ve svém jménu ... a zachovej je od zlého.“¹¹

V tisíciletých dějinách církve máme mnoho příkladů v životech svatých, kteří dokázali žít ve světě a přitom nebýt z tohoto světa. Pro nás je takovým příkladem svatá Ludmila a svatý Václav. V minulém století to pak byli svatý novomučedník Gorazd (+1942) a jeho druhové, ctihodný Alexej Karpatoruský a pro mnohé vladyka metropolita Dorotej (+1999), jenž Ježíše Krista nikdy nezradil a zůstal v srdcích pamětníků Božím člověkem modlitby, pokory, odvahy a křesťanské lásky.¹²

Jmenovaní, ale ještě více zde nejmenovaní byli světlem tomuto světu. „Vy jste světlo světa...“¹³ ať svítí světlo vaše před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky



a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.“¹³ Prozářili jeho tmou, duchovní krátkozrakost a pomíjivost. Podobně jako oni jsme též i my voláni být opravdovými následovateli Ježíše Krista v 21. století. Měli bychom hořet pro Krista a zapalovat tak víru v lidských srdcích.

metropolita Kryštof

¹ Bible, Český ekumenický překlad, Praha 1979, Janovo evangelium, 17. kapitola, 15. verš

² Tamtéž, Janovo evangelium, 15. kapitola, 12. verš

³ Tamtéž, 2. list Korintským, 12. kapitola, 7. až 10. verš

⁴ Tamtéž, Matoušovo evangelium, 5. kapitola, 13. verš

⁵ Tamtéž, Matoušovo evangelium, 13. kapitola, 33. verš

⁶ Tamtéž, 1. list Korintským, 5. kapitola, 7. verš

⁷ Tamtéž, Matoušovo evangelium, 28. kapitola, 19. verš

⁸ Tamtéž, Matoušovo evangelium, 24. kapitola, 14. verš

⁹ Tamtéž, Janovo evangelium, 20. kapitola, 21. verš

¹⁰ Tamtéž, Matoušovo evangelium, 11. kapitola, 18. verš

¹¹ Bible, Český ekumenický překlad, Janovo evangelium, 17. kapitola, 15. a 17. verš

¹² Hlas pravoslavní, ročník XVI, číslo 330 (1. 2. květen 2003), „Rozloučení s vladykou metropolitou Dorotejem“ str. 41–43

¹³ Tamtéž, Matoušovo evangelium, 5. kapitola, 14. a 16. verš



SAMSONŮV BOJ

Samson byl vymodlené dítě, vymodlené rodiči i Božím lidem, který trádal pod náparem Pelištejců, kteří si založili svou říši na jižním pobřeží Svaté země, ale pak postupně pronikali i do vnitrozemí a podrobovali si Izrael krok za krokem. Boží úmysl, aby se Samson stal bojovníkem proti utlačovatelům, sdělil Boží posel Samsonově mamince ještě před jeho narozením. Ale na rozdíl od jiných soudců Samson jako by si své poslání pořádně neuvědomoval, a teprve když ho Pelištejci pořádně rozzlobili, pustil se do nich a byl jim strašným nepřítelem. Bible to vykládá tak, že na něm vždy spočinul Hospodinův duch a dal mu velkou sílu a rozhodnost.

Obyčejně Samsonova zloba proti Pelištejcům začala pro nějaké pelištejské děvče. Samson měl zřejmě pro ně slabost. Jak dopadla jeho svatba s timnatskou pelištejskou dívkou, jsme si vyprávěli. Ten případ měl ještě dohru. Když Pelištejci, zděšení Samsonovou pomstou za zpronevěru nevěsty, tu nevěrnici i s rodinou upálili, přišli se za Samsonem smířit. Zdálo se jim, že to stačí. Ale Samson je odmítl, pustil se do nich, bil je hlava nehlava a řekl jim, že neustane, dokud nad nimi nevykoná pomstu. Nešlo zde již zřejmě jen o pomstu za osobní ponížení, ale za všechno zlo, které Pelištejci způsobili jeho lidu.

Samson se pak už nevrátil k rodičům, ale usídlil se ve strži ětanu v blízkosti judského města Lechi. Pelištejci poslali za Samsonem početný vojenský oddíl, který se v Lechi utábořil. Když se jich Judští muži ptali: „Proč jste na nás přitáhli?“ Odpověděli: „Přitáhli jsme spoutat Samsona a naložit s ním stejně, jako on nakládal s námi.“ Judští muži poznali, že je zle. Buď musí zradit Samsona, nebo je Pelištejci tvrdě potrestají. Šli za Samsonem k jeho skrýši a řekli mu: „Copak nevíš, že nad námi vládnou Pelištejci? Cos nám to provedl?“ Odvětil jim: „Jak jednali oni se mnou, tak jsem já jednal s nimi.“ Řekli mu smutně: „Sestoupili jsme k tobě, protože tě musíme spoutat a vydat do rukou Pelištejců.“ Samson je požádal: „Odpřísáhněte mi, že mě jen spoutáte, ale nevrhnete se na mne a nezabijete mě!“ Oni mu to odpřísáhli a on se od nich nechal klidně spoutat a šel s nimi do Lechi.

Když Pelištejci uviděli spoutaného Samsona, uvítali ho válečným pokřikem. Tu se ho opět zmocnil duch Hospodinův, provazy na jeho pažích jako by se proměnily v nitě, které sežehl oheň. Pouta na rukou mu povolila, popadl čerstvou oslí čelist, jež tu ležela, a tou se pustil do pelištejských ozbrojenců. Pobil jich hromadu a místo svého úspěšného boje nazval Rámat-lechi, což znamená Výšina čelisti. Bible vypráví, že Samson po boji pocítil palčivou žízeň. Obrátil se k Bohu s modlitbou: „Ty jsi způsobil toto velké vítězství. Ted mám umřít žízní?“ Tehdy praskla skála a z praskliny vytryskl pramen. Napil se a okřál. Ten pramen

nazvali Pramenem volajícího. Samson se pak stal soudcem v Izraeli. Byl jím dvacet let.

Byla to zase pelištejská dívka, pro kterou se Samson znovu dostal do nesnázi. Potkal ji v Gáze a zdržel se u ní dlouho do noci. Mezi tím se zavřela městská brána a do rána nikdo z města nesměl vyjít. Obyvatelé Gázy se o Samsonově pobývání ve městě dověděli a rozhodli se, že si ráno v bráně na Samsona počíhají a zabijí ho. Jenomže Samson si u té dívky zdřímnuv jenom do půlnoci a tiše odešel. Když došel k bráně a viděl, že je zavřeno, vytrhl těžkou bránu i s veřejemi a závorou, naložil si ji na záda a odkráčel s ní na nejbližší kopec. Ta brána na zádech mu byla i štítem: kdyby se někdo z města na něj pokoušel střílet z luku, střely by se odrážely od kované brány a nemohly mu ublížit. Na kopci, už mimo dostřel, bránu shodil a klidně odkráčel.

Osudnou byla Samsonovi známost s jinou Pelištejkou, krásnou Delilou. Ji začíná poslední příběh Samsonova života.
arcibiskup Simeon



HLEDÁNÍ NOEMOVY ARCHY

I řekl Bůh Noemovi: „Rozhodl jsem se skoncovat se vším tvorstvem, neboť země je plná lidského násilí. Zahladím je i se zemí. Udělej si archu z goferového dřeva. V arše uděláš komůrky a vysmolíš ji uvnitř i zvenčí smolou. A uděláš jí takto: Délka archy bude 300 loktů, šířka 50 loktů a výška 30 loktů. Archa bude mít světlík: na loket odshora jej ukončíš a do boku archy vsadíš dveře. Uděláš v ní spodní, druhé i třetí patro. Hle, já uvedu potopu vody na zemi, a zahladím tak spod nebe všechno tvorstvo, v němž je duch života. Všechno, co je na zemi, zhyne. S tebou však učiním smlouvu. Vejdeš do archy a s tebou tvoji synové, tvá žena i ženy tvých synů. A ze všeho, co je živé, ze všeho tvorstva, uvedeš vždy po páru do archy, aby s tebou zůstali naživu.“

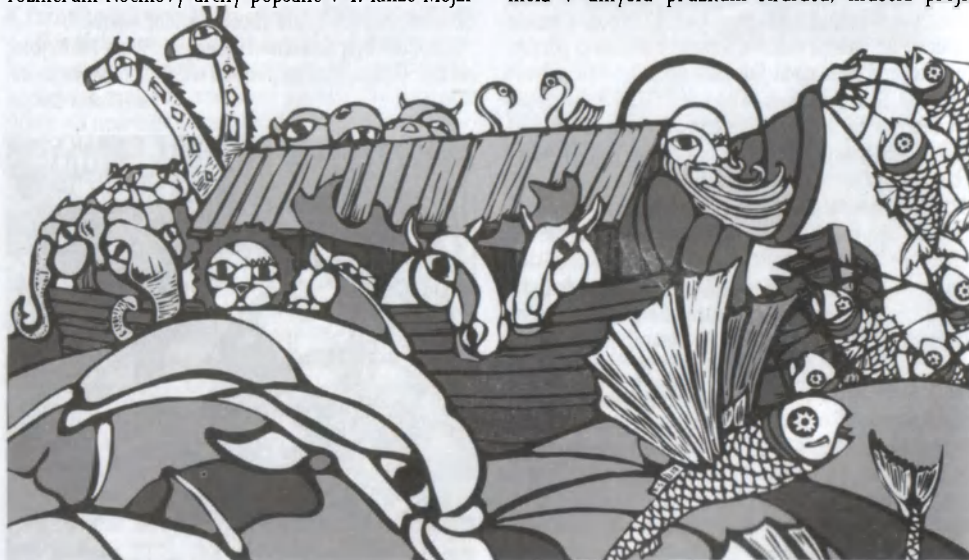
Právě těmito slovy začíná biblické vyprávění o Noemově arše, která zachránila lidstvo a tvorstvo před vyhynutím.

Letecký snímek z roku 1960 odhalil na území dnešního Turecka pravidelnou strukturu připomínající obrovskou loď. Vysoko v horách ve výšce 2100 m n. m., avšak asi 20 km jižně od vrcholku Araratu, spatřil pilot vojenského letadla obrys připomínající 500 stop dlouhou biblickou loď.

Po tomto objevu se vydala na místo výprava, které se zúčastnilo několik vědců. Mezi trhlinami a lávovými poli objevili čistou travnatou plochu ve tvaru lodě s vystoupilými okraji. Rozměry obtisku se nápadně blíží rozměrům Noemovy archy popsané v 1. knize Mojží-

šově. To by dnes bylo asi 137 x 23 x 13,5 metrů. Po dvoudenním průzkumu však vědci prohlásili, že nenašli nic, co by naznačovalo, že jde o dílo člověka. Nové poznatky snad mohly přinést jen vykopávky, ty však byly odloženy na další léta.

Samotná hora Ararat leží na východní hranici Turecka poblíž iránských a arménských hranic. Bezvýznamnost a odlehlost tohoto místa je jen zdánlivá. Dlouhodobá rivalita mezi Turky a Sověty, či spíše Armény, znamenala, že tato oblast byla prohlášena za nebezpečné vojenské pásmo. Nikomu, kdo žije v blízkém okolí, nebylo bez povolení turecké vlády dovoleno se přibližovat k hoře. Jakákoli expedice, která měla v úmyslu průzkum Araratu, musela projít



Noemova Archa



STARÝ ZÁKON

zdlouhavým byrokraticko-vojenským procesem ověřování, prověřování a vyjednávání a v oblasti Araratu probíhaly války prakticky nepřetržitě po celé dlouhé tisíciletí. Nejméně dvě místní etnické skupiny zde vedly neustálé boje, což znemožňovalo další expedice. Zbylá populace arménského národa s pohledem na Ararat volá po navrácení své bývalé domoviny, která byla Arménům násilně odňata Turky za I. světové války. Kurdové, kteří u Araratu žili a ještě hrstka i žije, podporovali občanské války v Iráku a Sýrii, čímž sledovali vyřešení otázky svého boje za nezávislost. V obou případech je hora Ararat spojena s bojem národnostních a náboženských menšin v Turecku o sebeurčení. Pátrání po Noemově arše však probíhalo a probíhá navzdory četným byrokratickým překážkám a nebezpečím velmi intenzivně již mnoho let.

V roce 1853 tři Angličané se dvěma arménskými nosiči objevují pozůstatky obrovského plavidla. V roce 1883 při zkoumání následků zemětřesení narazili na archu zase turečtí inženýři. Zpráva o nálezu byla otištěna ve všech významných denících a žurnálech po celém světě. V roce 1887 zase našel archu Jan Josef, princ z Nouri a Malabaru z Indie. Svůj nález prezentoval u Světového parlamentu náboženství v Chicagu. Na řádnou a rozsáhlejší dokumentaci však

neměl dostatečné finanční prostředky, a proto nález nebyl publikován v odborných kruzích. V letech 1902 a 1904 navštívil archu několikrát za sebou mladý Armén jménem George. Ten během I. světové války uprchl do Spojených států amerických, kde oznámil své opakované nálezy. Zemřel v roce 1972, ale jeho svědectví je zachováno na magnetofonovém pásku. V letech 1915 a 1916 spatřili archu nezávisle na sobě dva ruští piloti. Car tehdy vyčlenil 150 vojáků a pověřil několik vědců, aby ověřili tvrzení pilotů. Pozemní průzkumy byly úspěšné. Nalezly se zbytky dřevěné konstrukce; průzkumníkům se dokonce podařilo proniknout do třípodlažní lodní stavby, kterou detailně popsali. Po bolševickém puči, kdy byl na Leninův podnět popraven sám car, jeho rodina i mnoho učenců a vědců carského dvora, byly dokumenty zničeny. Některým účastníkům se však přece jenom podařilo přežít a potvrdit nález.

Během druhé světové války vedly přes Ararat vzdušné cesty. Letci z americké vojenské základny v Tunisu, stejně jako sovětské piloti z Jerevanu, provedli přes horu nesčetně letů. Objev obrovského plavidla byl hlášen několikrát. Nejpodrobnější zprávy pozorování podali dva australští piloti, jeden ruský a dva američtí.



Hora Ararat



STARÝ ZÁKON

V roce 1948 objevil archu kurdský pastevec a s ním poté i velká část obyvatel vesnice. V letech 1952 až 1955 prováděl průzkum hory bohatý francouzský průmyslník Fernand Navarra, avšak bez uspokojivého výsledku.

V roce 1982 se do oblasti Araratu vypravila expedice pod vedením archeologa Eryla Cummingse a bývalého astronauta, nedávno zesnulého Jamese Irwina. Povolení bylo získáno jen díky přátelství plukovníka Irwina s tureckým prezidentem. Za oblast průzkumu bylo určeno severní údolí Araratu. To bylo sice důkladně prozkoumáno, ale po arše nebylo nalezeno ani stopy. Po řadě nešťastných událostí, kdy se Irwin vážně zranil, a pro velkou sněhovou bouři se skupina musela vrátit. Mezitím byl ale Irwin informován, že archu spatřil několikrát za sebou jistý turecký válečný veterán, a to v letech 1980–1982. Na základě této informace se Irwin s několika horolezci znovu vypravil k hoře. Letecký průzkum však ani na tomto místě nebyl úspěšný, stejně jako celá expedice a několik dalších. Nejbliže ke ztracené arše se patrně dostala série výprav a výzkumů vedená po roce 1960 americkým průzkumníkem Ronnem Vyattem, která se rozhodla provádět výzkumy na místě vzdáleném asi 20 km jižně od hlavního masivu Araratu.

Katastrofální potopa, o které čteme v Bibli, proběhla jako celosvětové kataklisma. Její intenzita byla nepředstavitelná – „vodou byl svět zatopen a zahynul,“ čteme v listu sv. apoštola Petra. Biblická zpráva nám říká, že veškerý suchozemský život zahynul. Byl

zachován pouze Noe, jeho rodina a páry zvířat v arše. Jednalo se patrně o největší katastrofu starověku. Při pomeňme si v souvislosti s archou slova Pána Ježíše: „Až přijde Syn člověka, bude to jako za dnů Noemů: jako tehdy před potopou hodovali a pili, ženili se a vdávaly až do dne, kdy Noe vešel do korábu; a nic nepoznali, až přišla potopa a zachvátila všechny.“

Celosvětová potopa byla jak nástrojem soudu, tak i spásy. Pro tehdejší zkažený svět byla časem zkázy. Vzhledem k hříchu a modloslužbě naprostě většiny lidstva se Bůh rozhodl skoncovat se vším tvorstvem, neboť země byla plna lidského násilí a degenerace, jak se dovidáme ze 6. kapitoly knihy Genesis. Byla to však také chvíle spásy a očisty. Na základě Boží vůle se zachránilo osm lidí. Potopu lze proto v tomto směru považovat za předobraz křtu. Archa, kterou na základě Bohem daného plánu Noe postavil, byla schopna pojmout dva až sedm zástupců z každého stvořeného živočišného druhu a ještě zbýval další prostor. Objemová kapacita a výtlač archy byly skutečně obrovské a archa jako místo záchrany nám představuje církev a Boží chrám jako místo spásy a záchranu pro život věčný. Obraz spásy je vyjádřen i slovy – „pouze Noe našel milost v očích Božích.“ Proto byl on i celý jeho dům povolán do archy, zatímco okolní svět byl stižen zkázou. Archa nakonec spočinula na hoře Ararat. Je zajímavé, že hebrejské slovo ve významu „spočinutí“ je v daném verši totožné se jménem Noe.

Zpracoval Roman Juriga



Obrys lodě asi 20 km od hlavního masivu Araratu



ZESNUTÍ PŘESVATÉ BOHORODICE – SVÁTEK NAŠÍ NADĚJE

Scházíme se každoročně, abychom modlitbou a zpěvem oslavili svátek Zesnutí přesvaté Bohorodice, kterému je zasvěceno i v naší vlasti mnoho pravoslavných chrámů – vzpomeňme jenom ten na Olšanských hřbitovech, chrám ve Vilémově či vilémovský monastýr. Když si Zesnutí přesvaté Bohorodice modlitebně zpřítomňujeme, uvědomujeme si, že přesvatá Bohorodice je pro nás vzorem pokory a věrnosti Božimu zaslíbení a také to, že podivuhodně dokázala přijmout Boží plán a stát se matkou Pána Ježíše, našeho Pána a Spasitele, Syna Božího. Více si uvědomujeme, v jakém smyslu je Panna Marie až dodnes vzorem všech věrných a Boha milujících žen. O tom všem, avšak především o naději, kterou v naší době tak velmi (a řekl bych až zoufale) potřebujeme, je velký svátek církve, který si připomínáme.

Zajisté, zdrojem této naděje je pro nás dnes, tak jako i pro Pannu Marii a její současníky před dvěma tisíci lety, sám Spasitel Ježíš Kristus, který se však mohl vtělit a smířit nás s Bohem Otcem také proto, že v Bohem vyvoleném izraelském národě žila v době, když se naplnila plnost času, žena, která byla ochotna říci Bohu svoje jasné a nekompromisní Ano, a to i navzdory pomluvám, jež se tenkrát určitě v jejím okolí objevily, a navzdory těžkostem, jež musely v Josefově domácnosti, tak jako kdykoliv a kdekoliv na světě, předcházet a doprovázet něco tak neslýchaného a nevidaného, jako zrození Syna Božího z panny, která nepoznala muže.

Jen si představme tu zvláštní a řekl bych, že lidskému rozumu na první pohled odporující situaci, i když v izraelském národě obecně a ve skupinách esénských a zelotů zvláště, bylo očekávání Mesiáše v té době živé. Bylo zde totiž Boží zaslíbení a byla zde jistě naděje, že přijde Pán a Král, který vysvobodí Boží lid. Jak ale měli Izraelité přijmout, že tento Král a Pán se nenarodí v královském paláci, ale v nějaké maštali pro zvířata? Jak měli přijmout, že se narodí v rodině prostého tesaře a nikoliv v rodině nějakého váženého velekněze či přinejmenším přímého potomka králů? Jak měli přijmout, že jejich Pán a Král se narodí na seně a nikoliv ve zlatě a purpuru? A přece, byla zde žena, která pochopila a přijala od anděla Boží plán v jeho plnosti i v Boží podivuhodné moudrosti, která od té doby vlastně navždy převrací vzhůru nohama lidské soudy o tom, kdo je pro Boha důležitý a kdo ne, a také lidské soudy o tom, co je

pravé bohatství. Tak nejen z pozemského putování našeho Pána a z prvotních dějin církve, ale také z vyvolení Panny Marie samotným Bohem vidíme, že pro Boha a jeho přebývání s námi jsou často důležité docela jiné hodnoty a věci než pro běžného člověka, který se často nechá oklamat viditelnou slávou, bohatstvím, okázalostí a vnějším trpytem. Vyvolení Panny Marie Bohem – dívky z Josefova domu, jejíž status možná ani nebyl zcela jasný, nám naznačuje, že soudy Boží se často dokonce velmi radikálně rozcházejí se soudy lidskými, a vyvolení přesvaté Bohorodice nám zároveň naznačuje, že každý z nás, jakkoliv je nepatrný v očích světa, se může stát pro Boha a Boží plán velmi důležitým, pokud bude usilovat, aby plnil Boží přikázání a dával ve svém životě průchod Boží vůli. Není snad již zde, ve vyvolení naší matky přesvaté Bohorodice skryta obrovská naděje pro všechny duchovní lidi, muže i ženy, kteří bývají v očích materialistického světa často nedůležití a nevýznamní? Avšak, jak příběh Panny Marie ukazuje, právě skrze jejich modlitby a skrze jejich rozhodování a skutky, které jsou v souladu s vůlí Boží, Bůh vstupuje do světa a koná podivuhodné a velké věci i dnes.

I další obraz přesvaté Bohorodice je spojen s nadějí. Pannu Marii totiž potkáváme pod křížem. V rozhodující chvíli dějin lidstva, kdy se dokonce i většina věrných apoštolů se strachem rozuteče a ten nejnanadanější z nich Pána dokonce třikrát zapře, vidíme pod křížem Matku Páně a právě ona je jednou z těch, kdo si vyžadají Ježíšovo tělo, aby jej podle židovského způsobu důstojně pohřbili. Tak, aby pohřbený mohl ale-



DUCHOVNÍ CTENÍ

spoň v omezené naději židovského národa očekávat vzkříšení. Jak velká je zde naděje! Jak velkou poslušností Bohu Izraele vidíme u přesvaté Bohorodice dokonce i ve chvíli, kdy zdánlivě vše končí a žádná naděje již jakoby nezbyla! Pak ale ženy nesoucí myro a vonné masti k Ježíšovu hrobu, aby jej důstojně pohřbily, mezi nimiž je i Panna Marie, nacházejí kámen odvalený a prázdný hrob a zvěstují apoštolům a pak celému světu naději – můžeme říci konečnou Naději: „Není tam, vstal z mrtvých!“ Panna Marie – přesvatá Bohorodice je opět zde a zvěstuje spolu s ostatními převratnou skutečnost i zdroj naší naděje ve vzkříšení a věčný život s Bohem. Tato naděje zvěstovaná před dvěma tisíci lety a církví hlásaná až do našich dní se pak stává základem našeho křesťanského života a křesťanské naděje v život věčný ve společenství s Bohem.

Po obdivuhodném zvěstování i podivuhodných událostech Kristova zrození, života, ukřižování a zmrtvýchvstání – které jsou všechny doprovázeny dle biblického svědectví Pannou Marií a které jsou pro nás zdrojem naděje – před nás církev dnes staví poslední obraz spojující pozemské pobývání Matky Boží s nebesy. Církev v tomto svátku předkládá před nás její slavné zesnutí, v němž Matka Boží odchází z našeho světa tajemným způsobem – ne nepodobným slavnému nanebevstoupení Páně. Pozemská žena, která prožila svůj život s Bohem a pro Boha, odchází do věčnosti a k Bohu a stává se dokonalým obrazem světice, naší přímlyvkyně, a skrze Krista, kterého jsme jako křesťané přijali ve svatém křtu, zároveň milující matkou nás všech.

Vidíme tak, že přesvatá Bohorodice je od samého začátku biblických událostí spojených se zrozením Pána Ježíše až po svědectví církve o jejím slavném zesnutí, které si každoročně připomínáme, pro nás především zdrojem naděje. Přesvatá Bohorodice stojí dnes blízko Božího trůnu a je zároveň tajemně s námi. Zjistěte vidí také chvíle našeho smutku a naši beznaděje, ke které máme někdy tak velmi blízko. Přesvatá Bohorodice zjistěte vidí i to, jak mnoho našich bližních, bratří a sester, se v této zdánlivě blahobytné a svobodné době od církve vzdálilo a šlo, podobně jako marnotratní synové a dcery, hledat spásu a dobro tam, kde nic dobrého pro život věčný není.

Prosme přesvatou Bohorodici, aby nám pomáhala

žít vždy v naději věčného života s jeho Dárcem a také aby pomohla těm, kdo bloudí, najít cestu k Bohočlověku Kristu a tím i zpět do Boží rodiny, která jediná může člověka duchovně uspokojit a nasytit a která jediná může člověku vrátit ztracený ráj, po kterém lidské srdce od nepaměti touží a do kterého se s pomocí Boží a na přímlyvy Bohorodice může dnes vrátit.

Roman Juriga



ROLE ŽENY V CÍRKVI A VE SPOLEČNOSTI

Jaká je role ženy v církvi a ve společnosti z pohledu pravoslavi? Musíme hned v úvodu předeslat, že se jedná o téma, které je mimořádně rozsáhlé a pro další a pokračující vývoj církve i společnosti na Východě i na Západě mimořádně důležité.

S etkáváme se dnes totiž v některých zemích a společnostech ovlivněných islámem, hinduismem a některými dalšími náboženstvími ve jménu tzv. „nového hledání“ a „objevování“ náboženských a kulturních kořenů s podceňováním a diskriminací žen. Tato diskriminace pak v konečném důsledku upírá ženám právo na vzdělání, právo na svobodnou volbu partnera a také rovnost s muži před světskými zákony. K diskriminaci žen dochází zdánlivě ve jménu vzdoru vůči všeobecné globalizaci a „mekdonaldizaci“ kultury, či s odvoláváním se na „tradice“. Ve skutečnosti však velmi často ve jménu zachování práva mužské části populace je se ženami zacházeno dle libovůle mužů jako s méněcennými bytostmi či věcmi. Zcela nedůstojné a neobhajitelné postavení ženy v některých společnostech a komunitách bývá bohužel také některými zastánci lidských práv a ideje multikulturalismu bagatelizováno, a dokonce obhajováno jako pouhá kulturní zvláštnost a specifikum.

Na straně druhé jsme dnes v západních společnostech svědky prosazování extrémního feminismu, který ve jménu svobody a lidských práv začíná popírat hodnotu svazku muže a ženy i hodnotu rodiny. Polarizované vidění světa rozděleného na protichůdné a o dominanci bojující skupiny mužů a žen je dnes nejenom hlasitě proklamováno feministickými organizacemi, ale v některých situacích také uplatňováno v praxi. Běžně je slyšet názor, že ženy se mužům ve všem (samozřejmě včetně kariérního postupu) vyrovnají a mají nejenom právo, ale přímo povinnost se chovat za všech okolností jako muži. Ve feministických kruzích bývá hlásán i názor, že emancipované a ekonomicky zajištěné, úspěšné ženy již vlastně muže nepotřebují. Takovéto postoje, absence mužů při výchově dětí a v životě rodiny, přinášejí nemalé problémy pro společnost jako celek. Feminismus nejenom v umírněné, ale také v extrémní podobě pochopitelně nachází svůj odraz také v teologické



rovině. V některých křesťanských společenstvích se vydávají z hlediska genderu „korektní“ Bible, v nichž je Bůh jmenován jako On a Ona zároveň. Některá společenství křesťanů povolují sňatky osob stejného pohlaví a chápou je jako svátost. Běžným se v poslední době stalo v některých církevních společenstvích na Západě svěcení žen.

Kdybychom řekli pouze, že pravoslavný pohled je někde mezi uvedenými dvěma póly (diskriminačním a feministickým), bylo by to nejenom zjednodušující, ale také zavádějící a především neúplné. Jak se tedy na ženu dívá pravoslavná církev? Abychom se dobrali odpovědi, je důležité se napřed podívat na některá teologická i historická východiska.

Předně je zřejmé, že v důsledku tendencí, které se snaží z jakéhokoliv důvodu o potlačení ženy ve společnosti na straně jedné či o popření jakékoliv specifické role či poslání ženy na straně druhé, v poslední době probíhají četné diskuse, které se nevyhnuly ani pravoslavné církvi, a zde se také setkáváme se dvěma základními pohledy na ženu a na její roli ve společnosti. Existuje zde na jedné straně značně tradicionalistický pohled. I dnes se lze například v prostředí řecké církve setkat s názorem, který je de facto v souladu s německým výrazem „Kinder und Küche“ (dětí a kuchyň), k čemuž se významově dosti blíží řecký pojem „oikokyrosyne“ (hospodyňka či paní domu), užívaný některými teology. Nejextrémnější zastánci tohoto názoru tvrdí, že ženská role ve společnosti je jednou pro vždy dána a dá se snadno definovat jako rození dětí a péče o dům.

Na druhé straně se v pravoslavné teologii prosazuje učením církve podložený pohled, podle něhož role ženy není nikterak dogmaticky předurčena a vlastně ani nemůžeme – pokud vezmeme do důsledku učení pravoslaví o člověku – mluvit o jakési jednou a předem dané přirozenosti žen. Učení církve zdůrazňuje, že jak muži, tak ženy jsou vysvobození Kristem z padlé přirozenosti (determinované po pádu těžkou prací a rozením dětí) a vedeny církví k zbožštění (theosi) a jednotě s Bohem.

Vidíme zde, že i když církev na jedné straně zdůrazňuje roli ženy v rodině jako matky, klade zároveň do popředí její vyšší a univerzálně lidské povolání, které v církvi platí jak pro ženu, tak i pro muže. Tímto povoláním je přijetí Krista, sjednocení s ním, dosažení ctnosti a dosažení spasení.

Pokud se přehnaně zdůrazňuje pouze poslání ženy



ve vztahu k dětem a rodině a na její vyšší poslání a povolání se zapomíná, dochází k pochybení a ženám je vnucována role, která, ať je jakkoliv důležitá, nesmí být pro ženy za žádných okolností překážkou, ale musí být pouze cestou k naplnění jejich vyššího cíle a poslání, které mají v dosažení nebeského království ženy společně s muži.

Z prostředí feministického hnutí se vůči křesťanství zvedla kritika, tvrdící, že křesťanství ženy utlačuje, namísto aby je osvobozovalo. Pokud však se na toto moderní konstatování současného feminizmu podíváme z historického hlediska a ponecháme teologické kategorie stranou, brzy zjistíme, že skutečnost je jiná. Předkřesťanská společnost totiž až na výjimky shlížela na ženu jako na nižší bytost. Židovství starověku přisuzovalo ženám faleš a zlo a ženám se připisovala odpovědnost za pád lidstva do hříchu. Ženy pak byly považovány za lhářky a „spiklence ďábla“, a neměly proto například ani právo svědčit u soudu.

V předkřesťanském antickém světě se pak nejvíce



cenila odvaha a statečnost prokázaná v boji a ženy byly pokládány v takovéto společnosti za méněcenné, a dokonce za jaksi přirozeně zbabělé. Na základě těchto předpokladů pak ženy ve starověkém Římě například nemohly být nositelkami politické moci a neúčastnily se vojenských tažení.

V historickém kontextu starověku byl tedy příchod křesťanství jednoznačně revolucí pro přijetí žen do společnosti jako inteligentních, odvážných a ctnostných partnerek mužů a právě křesťanství postavení ženy ve společnosti velmi posílilo.

V evangeliích jsou ženy následující Pána Ježíše dokonce v klíčových situacích popisovány jako odvážnější než muži. Děje se tak například, když Petr zapřel Krista ze strachu, anebo ve chvíli, kdy se učedníci rozutekli po ukřižování, avšak několik žen spolu se sv. apoštolem Janem zůstalo u kříže. Když se muži ve strachu ukrývají doma, ženy vycházejí, aby nabalzamovaly Ježíšovo tělo uložené do hrobu.

Ženy se v křesťanství stávají pravdomluvnými, spolehlivými a čestnými svědky a je plně emancipována jejich hodnověrnost. První, kdo svědčí o vzkříšeném Kristu v klíčovém a z křesťanského pohledu nejdůležitějším momentě dějin lidstva, jsou opět ženy, které nacházejí prázdný hrob a jako první se setkávají se vzkříšeným Pánem. (Mk 16)

V evangeliích se setkáváme s ctnostnou a inteligentní ženou, která nejenom přijímá zvěstování od anděla, ale ptá se jej a je zvědavá na smysl Božího plánu, který jí je zvěstován. Když archanděl zvěstuje narození Mesiáše, jsou to podle biblického svědectví především ženy, kdo se ptá a chce porozumět smyslu zvěstování.

Když pak sv. Pavel oznamuje ve svém listu Galatským, že už není ani muž, ani žena, ale oba jedno v Kristu, jedná se z historického hlediska o nejradikálnější konstatování o statusu ženy.

Poselství křesťanství ohlašuje, že muži a ženy jsou ve stejné míře posilováni, posvěcováni a spaseni Kristem a že muži a ženy ve stejné míře získávají dary a ctnosti Ducha svatého. Pohlaví – gender již nediskvalifikuje nikoho k přijetí Boží blahodati.

Z událostí popsanych v evangeliích, Skutcích apoštolských a zejména v listech sv. apoštola Pavla vyplývá, že prvotní církev rozšířená v řecko-římském světě pozůstávala tak jako církev dnes z mužů a žen, z nichž každý měl a má zvláštní dar, který je užitečný pro celé společenství, bez ohledu na gender, rasu, ná-

rodnost či socioekonomickou pozici ve společnosti.

Dle tohoto pohledu církve nikdo není nadřazen druhému a nikdo nemá vyšší roli nebo funkci, kterou má plnit. Všichni jsou povoláni k jednotě a ke vzájemné službě jeden druhému. V 1. listu Korintským 12,25 se však dovidáme také, že církev se svou strukturou má zde na zemi zvláštní poslání: „aby nebyl nesoulad v těle, ale aby údy těla o sebe navzájem pečovaly.“ Dokonce i Pán Ježíš jako hlava církve, která je jeho tělem, přichází jako služebník: „Jsem mezi vámi jako služebník“ (L 22,27) a všichni věřící jsou vyzváni, aby se mu ve své službě připodobnili. Každý věřící – muž nebo žena – má upravit svůj život tak, aby byl v souladu s Božím slovem, a má pracovat na svém „vlastním spasení“ (Fil 2,12), které je však uskutečnitelné pouze skrze činnou službu a pomoc bližnímu (Mt 24 a 25). Bůh také lidem oznamuje, že si přeje, aby lidstvo jako celek – muži i ženy – byli spaseni a aby byli „jedno v Kristu Ježíši“. (Gal 3,28)

K přijetí skutečnosti, že před Bohem jsou si muži a ženy rovni, připravuje církev obsah celého Nového zákona, z něhož se dovidáme, že Pán Ježíš byl vždy, když kázal, doprovázen davem žen. To bylo často patrně trnem v oku židovstvu a obviňovali jej, že scházením se se ženami porušuje starozákonní předpisy. (L 23,2)

Sv. apoštol Marek mluví o tom, že Kristus, když kázal ve městech a vesnicích, byl kromě mnoha jiných žen doprovázen Maří Magdalénou, Zuzanou a Joannou. (L 8, 1-3)

Do blízkosti Krista konajícího zázraky přicházejí jak muži, tak ženy. V mnoha situacích má Pán Ježíš Kristus k ženám jiný vztah, než by tehdejší společnost očekávala. Vidíme to například, když rozmlouvá se samaršskou ženou, což bylo pro tehdejší ortodoxní židovstvo nepřijatelné. (J 4,27) Dokonce dovoluje hříšné ženě, aby se jej dotýkala v domě farizeje Šimona. (L 7, 37) Pán konečně ustavuje na dobu před dvěma tisíci lety věc převratnou a nevidanou, totiž že v manželství mají muži a ženy stejná práva i povinnosti, jak o tom čteme v 19. kapitole Matoušova evangelia.

Když učedníci očekávají sestoupení svatého Ducha po Kristově nanebevstoupení, setkáváme se zde opět jak s muži, tak se ženami (Sk 1,14) a v den Letnic – sestoupení svatého Ducha – tento Duch naplňuje jak muže, tak i ženy. (Sk 2,1, 1-14)

Avšak pouze dvanácti apoštolům je dáno oznamovat, že se v Kristu naplnila prorocství. (Sk 2,14) Právě



o tuto skutečnost se opírá tradice církve, podle které se biskupy a kněžími v církvi stávají pouze muži.

V listu Římanům 16,1-2 sv. apoštol Pavel píše o ženě jménem Foibé doslova toto: „Doporučuji vám vaši sestru Foibé, diakonku církve v Kenchrejích. Přijměte ji v Pánu, jak se sluší mezi věřícími, pomáhejte jí, kdyby vás v něčem potřebovala, neboť i ona byla pomocnicí i mně samotnému.“

Ve třetím století se v církvi objevuje dokonce formální ustanovování diakonek se zvláštním odvoláním se na Foibé, o které se mluví v Novém zákoně. Manželka diakona je pak také nazývána diakonkou a manželka kněze – duchovního otce či presbytera bývá nazývána matkou či presbyterou a koná v pravoslavném prostředí často nezastupitelnou roli v životě farnosti.

V prvním Pavlově listu ke Korintským čteme o rodině Štěpána z Achaje, která se celá dala do služby církve a opět se v řeckém textu setkáváme s termínem diakonie. (1 Kor 16,15) V listu k Římanům čteme o Aquile a Prisce, v listu k Filipským (4,2-3) se pak mluví o Euodii a Syntyché, které s apoštolem a jeho dalšími spolupracovníky vedly zápas za evangelium. Marie, matka Janova. (Sk 12,12) a Lydia (Sk 16,14-15) jsou připomínány v Pavlových listech jako aktivní křesťanky, avšak patrně bez toho, že by zastávaly formalizovanou funkci diakonek.

Z uvedeného je zřejmé, že práce a role žen ve formě liturgické, tj. v podobě diakonek, anebo ve funkci neformální se v církvi objevuje již od doby apoštolské. Od čtvrtého století se pak funkce diakonek v církvi spíše uplatňovala ve filantropii a v pastorační pomoci církve potřebným. I když přibližně ve 14. století funkce diakonek v pravoslavné církvi zanikla, začala být na základě studia církevních kánonů a následným rozhodnutím Posvátného synodu Řecké pravoslavné církve z roku 2004 opět uplatňována.

Z uvedeného oproti názoru některých současníků tedy vyplývá, že funkce ženy v prvotní v církvi nebyla nikterak menší či méně důstojná, byla však odlišná od funkce či role mužů, kteří plnili a plní funkci liturgickou a stali se následovníky apoštolů (pouze apoštolům je dáno oznamovat, že se v Kristu naplnila prorocství (Sk 2,14)).

Otázka svěcení či požadavek svěcení žen se ve světle výše uvedeného v pravoslavné církvi prakticky neobjevuje a ženy v církvi si uvědomují, že jsou stejně



jako muži vysvobozené Kristem z padlé přirozenosti a vedeny k zbožštění a jednotě s Bohem.

Cílem všech pravoslavných mužů a žen má být vytvářet společnost tak, aby se v maximální možné míře přiblížila Božímu plánu. Pravoslavná církev vedená svatým Duchem chápe vzájemnost mužů a žen a základní ontologickou skutečnost, že muži a ženy na sobě navzájem závisí. Naše vztahy ve společnosti tak nelze jednoduše oddělit od našich vztahů k Bohu, pokud má společnost jako jednota Božího lidu směřovat k transformaci a přeměně podle obrazu svaté Trojice.

*Z přednášky metropolitů Kryštofa,
redakčně upravil Roman Juriga*



PROTOJEREJ ARKADIJ ŠATOV: BUDOUCÍ SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK BY MĚL BÝT ČLOVĚKEM CÍRKEVNÍM

Otče Arkadiji, proč myslíte, že je důležité, aby se na pravoslavné univerzitě dostávalo vysokoškolského vzdělání sociálním pracovníkům? Není tu i tak dostatek jiných učebních předmětů?

Jestliže člověk k této práci přistupuje s opravdovým zájmem a jestliže tuto činnost neprovádí pouze čas od času, amatérsky, ve volném čase a vedle jiného povolání, pak rozhodně bude takové vysokoškolské vzdělání potřebovat. Existuje systém státního sociálního zabezpečení a je nutno být dobře obeznámen s jeho funkcí a jeho strukturou. Jedná se tu o dosti složitý a vyvinutý systém. Sociální zabezpečení existuje ve všech civilizovaných zemích. Navíc existují i různé typy této činnosti. Naše sociální zabezpečení zdaleka není to nejlepší, proto je nutné znát zkušenosti i z jiných zemí a snažit se je využívat.

Avšak ze všeho nejdůležitější je, aby se takový člověk obeznámil s duchovní podstatou sociální práce. Měl by se stát člověkem opravdově církevním, měl by si uvědomit, co je v životě křesťana nejdůležitější, měl by poznat Krista a i to, jak se projevuje v tomto světě. Církevní sociální práce je služba lásky. A samozřejmě také pro pochopení toho, o jakou službu se tu jedná, nestačí přečíst si nějaké knihy. Velmi důležité je poznat všechno, co církev za dvě tisíciletí navršila, je třeba poznat zkušenosti svatých otců, hlouběji poznat a obeznámit se s evangeliem, znát církevní tajiny („svátostí“ pozn. překl.), stavbu církevního života. Jen tím může být položen základ pro činy lásky. Je velmi důležité vědět, jak žije církev, která pomoci lidem, aby se upevnili na základě, kterým je Kristus, a aby potom sami na tomto základě začali stavět svůj život.

Na co je podle vašeho názoru třeba klást důraz v průběhu pravoslavného vzdělávání v oboru sociální práce?

V pravoslavném sociálním vzdělávání je, jak se mi zdá, zapotřebí klást důraz na to, kterak se lze sjednotit



o. Arkadij Šatov

s Kristem a jak lze lidem, kteří potřebují pomoc, pomoci poznat Pravdu. Člověk, který poznal Krista, už tím začíná dostávat pomoc od Boha.

Velmi často lidé říkají, že potřebují peníze, že potřebují zdraví. Říkají, že nejdůležitější je mít zdraví. Velmi často potřebují lidé zastání před zvláštními úředníky, ale existují i jiné problémy. Vím však, že člověk, který se sjednotil s Kristem, se na všechny tyto problémy dívá jinak, jednoduše ho tak netrápí. Náš úkol sestává v tom, na jednu stranu ulehčit člověku život, pomoci mu překonávat jeho útrapy a zármutky, které mu přináší jeho osud, na druhou stranu je nutné připravit ho na to, že ne všechno v tomto životě se bude utvářet příznivě.

Jakákoliv sociální práce, stejně jako lékařské umění, je předurčena k neúspěchu: ať tak či onak, člověk stejně zemře. Lékař s tím musí počítat, stejně jako nemocný se musí připravovat na smrt. I když se u nás o tom zpravidla takto nemluví. Tak je to i s každou sociální činností: Ať už člověku jakkoli pomáháš, ať už pro něj děláš cokoliv, stejně bude potřebovat to či ono, dokud se však nesjednotí s Kristem. Budou ho pronásledovat různé myšlenky, bude závidět, bude chtít čím dál více, nebude ve stavu s klidem snášet urážky, pořád bude pocítovat sociální nespravedlnost. Proto silný pracovník musí znát Krista, musí umět pomoci člověku najít jej.

Když jsem jednou diskutoval s otcem Joannem Krestjankinem, krátce před tím, než jsme otevřeli naše učiliště Sester milosrdných, řekl mi tehdy toto: „Úkolem milosrdných sester je pomáhat nemocnému zamilovat si svou nemoc.“ Pro lidi nevěřící je tato myšlenka šokující. Avšak člověk, který pochopil smysl útrap v tomto světě, už získal to nejdůležitější. A cokoliv by se s ním ještě mělo stát, on bude vždy uchráněn od všech dalších úkladů. Tak je to i se sociální prací. Nejdůležitější úlohou sociálního pracovníka je pomoci strádajícímu člověku uvědomit si smysl toho, co se s ním děje.

Znamená to, že sociální pracovník by měl být navíc ještě i misionářem? Je v tom snad i jistý záměr, že oddělení so-



ciální práce se ustavuje právě na fakultě misionářství?

Samozřejmě. To ale neznamená, že se přijde a řekne: „Vy víte, co vám schází, čím jste nemocen, ale to nevadí. To sám Hospodin vám to tak poslal za vaše hříchy. Teď trpíte a v království nebeském pak dostanete odplatu, tak jako Lazar, který ležel na smetišti.“ My jsme však povoláni podávat svědectví o Kristovi, svědectví o lásce. A také sám Pán, když k němu přicházeli lidé v nouzi, neříkal jim, že je zapotřebí, aby trpěli. Naopak, léčil je a vyháněl z nich zlé duchy. Nešťastným pomáhal a hladové nakrmil. Když byl na poušti, neřekl: „Nevadí, budeme se trochu postit a zítra se pak uvidí.“ Namísto toho vzal a rozmnožil chleby a udělal tak zážrak. Na druhé straně také říkal: „Vezmi každý svůj kříž a následuj mne... a nauč se ode mne, neboť já jsem krotký a usmířen srdcem.“ (Mt 11,28-29) A přesně takový má být každý sociální pracovník, svědek Kristův v tom, jakými byli apoštolové a všichni lidé věrní Bohu. Ve světě, kde je tak málo lásky a zároveň tak mnoho zla a nespravedlnosti, je nezbytné poukazovat na lásku. Zároveň je třeba i učit se lásce, učit se snášet útrapy, sdílet a rozdělovat i to málo, co je. Je třeba pracovat na tom, aby lásky v tomto světě bylo více. V srdci také může být mnoho lásky. A proto je nutné projít určitou školu. Myslím, že pomoci k tomu by mohlo být studium asketiky. Podle mého názoru by byl takový studijní předmět velmi důležitý.

Ale stejně, to všechno jsou jen teoretické znalosti, které jsou prověřitelné pomocí zkoušek. Jak však poznat, je-li člověk způsobilý k sociální práci? Vždyť osobnost se zkouškou prověřit nedá.

Za prvé budoucí sociální pracovník musí být člověkem církevním, musí být členem farnosti, mít svého duchovního otce. On sám se musí modlit, číst evangelium. Jestli to všechno splňuje, pak sám člověk může učinit svou vlastní volbu. Samozřejmě na univerzitě je potřeba mu pomoci takovou volbu učinit, musí pochopit, zda je způsobilý k tomu, takovou práci vykonávat, musí si také ale uvědomit, že se tu jedná o úsilí, službu Kristu. S takovým studentem nestačí provádět učební program v rámci jeho studia. Lidé, kteří se připravují na sociální službu, se musí zároveň v době svého studia s takovou prací obeznámit cestou vlastní praktické zkušenosti. V Moskvě to lze organizovat velmi snadno.

To znamená, že je zapotřebí opravdové praxe?

Bezpochyby. Jestliže povinná praktická pomoc všech



studentů na všech fakultách sestává v tom, že občas vykonávají službu v kuchyni, v chrámu nebo na podobných místech, pak by se tato služba měla pro budoucí sociální pracovníky odehrávat v sociálních zařízeních města Moskvy, ve farnostech, kde se sociální práci zabývají, mezi dobrovolníky, v patronacích. Čím více se takový člověk podobných projektů zúčastní, tím lépe ho poznáme. Takovou praxi je pak třeba známkovat. Jestli se takový člověk projevuje aktivně, pak má ve studiu pokračovat, a to i jestli má z teorie sotva trojku. A jestli jeho srdce zůstává tvrdým a on sám nechápe, že je třeba přestat se vztekat a být podrážděný, pak je nutno ho vyloučit. Na tomto základě je možná velká selekce.

Vy jste se zmínil o zahraniční zkušenosti. V Evropě byla sociální práce soustředěna přímo v rukou církve, stát se ní začal zaobírat později. Jaká je v tomto ohledu situace v Rusku?

U nás je situace zcela opačná. Stát nese klíčová postavení v tomto procesu. Církev nemá ani prostředky, ani patřičné instituce a neexistuje žádný systém, který by byl přirovnatelný ke státnímu. Avšak naše sociální služba by neměla být podobná státům prováděné činnosti. Stát se snaží pokrýt všechny, a přijímá proto patřičné zákony. My bychom se však měli soustředit individuálně na osobnost každého člověka, který se obrací k církvi o pomoc. Státní pracovníci se snaží zahrnout všechny, protože vycházejí z toho, že Bůh



PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ



Farnost pravoslavné církve na Haiti

neexistuje; ne-li oni, kdo pak může pomoci? My víme, že existuje Bůh, který má o nás starost. Opakuji: sociální služba musí mít duchovní podstatu. Vždyť stát není stavu vyřešit sociální problémy. Stát může cosi rozdat, zabezpečit více méně přijatelnou existenci, ale vyřešit problémy, to nemůže. A také nemůže vychovat úředníky, aby byli milosrdní a soucitní. Ale církev to udělat může.

Z toho, co jste řekli, lze dít k závěru, že efektivita sociálního pracovníka mimo církev je takřka nulová...

Neznamená to, že by byla nulová, i taková činnost je ku pomoci a také i on sám může být dobrým člověkem. Ale to záleží na jeho vlastních kvalitách. A on sám ve státních institucích není vychováván v tomto smyslu. Avšak my takového člověka takto vychovat můžeme.

V současné situaci, kdy je církev silně ohraničena co do počtu institucí zabývajících se sociální pomocí, jak se bude řešit otázka se zaměstnaností sociálních pracovníků?

Jeho Svatost patriarcha Kirill vyzval k této činnosti všechny farnosti Ruské pravoslavné církve. Proto na jednu stranu máme těchto institucí velmi málo, na druhou stranu však každá farnost v Rusku, a těch je dnes na třicet tisíc, by se měla stát místem sociální činnosti. Lidí na to nebude dostatek. Samozřejmě zdaleka ne všechny farnosti jsou stavu takovou činnost provádět. Farnosti, které byly ustaveny v době bohosloveckého období dějin církve, jsou pro tuto činnost uzavřeny. Je tedy zapotřebí učinit je otevřenými pro ty, kteří jsou v nouzi, pro ty, kteří chtějí dostávat jak duchovní, tak i materiální pomoc.

Jak ale motivovat mladé lidi, aby se hlásili na toto studium? V Rusku se mnozí s hrůzou dívají na tento typ

činnosti. Zároveň existuje názor, že sociální pracovník by měl pracovat zadarmo.

Za prvé patriarcha Kirill požehnal všem moskevským farnostem k tomu, aby vyplácely sociálním pracovníkům plat.

Za druhé, mladí lidé, zvláště dívky, jak si myslím, budou dostatečně motivováni k této práci. Zde je třeba zadat si otázku: Co je nejdůležitější a nejradostnější v životě? Myslím, že každý člověk, byť by nebyl v církvi, řekne, že je to láska. Skrze pomoc bližnímu je možné se naučit lásce. Mám za to, že mnohé dívky se dnes nechtějí vdávat, protože neumějí žít s láskou, a to proto, že nebyly vychovány v duchu lásky.

Sociální služba jim může pomoci poznat lásku a naučit je opravdové lásce. A pak je možné, aby jim i Hospodin pomohl založit si rodinný život.

Je možné se naučit zpívat v chrámu. Ale když zpíváš, pak se někdy zapomeneš modlit. Je tedy dobře umět zpívat, ale to není to nejdůležitější. Je dobře umět psát ikony a umět i kopírovat některé slavné předlohy. Ale vidění Boha ikonopisci často nemají. Oni nepišou ikony proto, že vidí Boha a svaté, ale proto, že je zajímavá zabývat se uměním. Je to pro ně zajímavé, protože je to umění. Nicméně to nejdůležitější je přece láska. A sociální služba - to je projev lásky. Člověku se v nitru otevírá láska a ti, kteří jej obklopují, na ni reagují. Dobrý sociální pracovník žije v atmosféře lásky. My máme úžasná mladá děvčata, která pomáhají na farnosti v pastorální činnosti. Pomáhají najít příbytky pro bezdomovce, pracují s postiženými dětmi. Jejich obličeje jsou světlé od radosti. Ty vědí, co je láska. Podle mého názoru je to dost solidní motivace.

Jaké perspektivy vidíte pro své oddělení do budoucna?

Jestli se najdou lidé, kteří budou připraveni zemřít za své dílo, jestli budou lidé schopni změnit sociální činnost, pak takové perspektivy budou. Je nezbytné najít novou koncepci. Udělat to bude velmi složité, protože existuje státní koncepce a státní standardy a my musíme budovat nové. A jestliže se najdou lidé, kteří na tom budou pracovat ne proto, že před nimi stojí jakási intelektuální úloha, ale proto, že to požaduje jejich srdce, pak se nám otevře jak tajemství lásky, tak i perspektivy. A perspektivy - to je vskutku království nebeské.

patriarchia.ru, oficiální stránka
moskevského patriarchátu
Překlad: o. Alexander Lapin



POŽÁRY V RUSKU

Jeho Svatost patriarcha moskevský a vši Rusi Kirill se obrátil s výzvou na všechny věřící Ruské pravoslavné církve v důsledku katastrofálního sucha a následných katastrofálních požárů, které postihly ruskou zemi. Ve výzvě se mimo jiné praví: „Ve strašlivém suchu a rozsáhlých požárech byly ztraceny lidské životy, stovky lidí zůstaly bez domova a tisíce bez obživy. Mnohé oběti jsou starší lidé, kteří žili na venkově ve skromných domech, avšak jsou zde také děti, protože shořely celé vesnice. Patriarcha vyzval na 2. srpna (den sv. proroka Eliáše podle juliánského kalendáře) všechny otce duchovní a věřící k modlitbám za déšť. Ve výzvě se mimo jiné praví: „Mnozí se dnes ptají, proč Bůh dovolil takovéto neštěstí, které postihlo chudé lidi, kteří neměli ani malé úspory. Za co je to trest? Zajisté, příčina všech pozemských trápení je v lidských hříších. Avšak povo-



lání k Boží lásce, neměli bychom obviňovat anebo hledat v ostatních příčinu tohoto neštěstí, které nás postihlo – protože toto neštěstí se týká všech – těch, kdo jsou daleko od plamenů, a i těch, kdo se zdají být v bezpečí, protože takovéto strašné neštěstí zajisté bude mít svůj dopad jak na ekonomiku, tak na duševní zdraví lidí. Patriarcha dále vyzývá věřící k tomu, aby se káli ze svých hříchů a poskytovali pomoc všem obětem požárů. Patriarcha dále žehná konání tří po sobě následujících nedělních sbírek na pomoc obětem požárů. „Vyprošuji Boží požehnání pro všechny, kdo teď dělají důležitá rozhodnutí a uskutečňují je – pro požárníky a pro pracovníky Ministerstva pro mimořádné situace, kteří usilují o překonání tohoto živlu, i pro naše vojsko a zvláště pro dobrovolníky, kteří tak jako ve válce poslouchají hlas svědomí a jdou tam, kde na ně čihá nebezpečí, aby zachránili své lidi. Ať Bůh pomáhá všem, kdo trpí, a žehná našemu úsilí pomáhat všem, kdo pomoc potřebují,“ končí patriarcha svoji výzvu. Patriarcha se však vůbec nezmiňuje o globální odpovědnosti těch, kdo těží a spalují ropu, uhlí a zemní plyn a prodávají fosilní suroviny za účelem mnohamiliardových zisků bez ohledu na klima planety.

CHICAGO

Ve věku 81 let zemřel v Chicagu 18. srpna 2010 metropolita Srbské pravoslavné církve pro USA a Kanadu Kryštof (Kovačević). Srbský metropolita se narodil v Texasu v početné rodině srbských emigrantů a byl absolventem několika univerzit. Sloužil v církvi řadu let jako kněz na farnostech a také jako pracovník s vysokoškolskou mládeží na několika uni-



ZPRÁVY ZE SVĚTA

verzitách. Po ovdovění v roce 1970 byl v roce 1978 povýšen do biskupské hodnosti a rozvinul pak rozsáhlý program vzdělávání věřících v USA a Kanadě. Byl aktivní v ekumenických dialozích s římskokatolickou a luterskou církví v USA a také na úrovni Světové rady církví. Pohřeb zesnulého metropolity se konal 24. srpna po sv. liturgii v monastýru sv. Sávy v Libertivillu. Věčná paměť!

rj.

MUKAČEVO

Vladyka metropolita Kryštof navštívil ve dnech 7. a 8. srpna mukačevsko-užhorodskou eparchii. Důvodem jeho návštěvy byl tam velmi slavený svátek ctihodného Mojžiše Uherského. Část svatých ostatků sv. Mojžiše se nalézá v mukačevském ženském monastýru svatého Mikuláše, který letos slaví 650. výročí svého založení. Vladyka metropolita spolu s



místním archijerejem vladykou Teodorem sloužil 8. srpna sváteční archijerejskou sv. liturgií, při níž udělil presbyterské svěcení jerodiákonu Zachariášovi v monastýru Kazaňské přsvaté Bohorodice v Tiševi. V rámci bohoslužeb se konal takzvaný „čin“ ctihodného Mojžiše Uherského. Duchovní při něm třikrát obcházejí monastýrský chrám a poté před chrámovým vchodem třikrát žehnají svatými ostatky věřící lid za zpěvu vroucí ektenie s mnohonásobným Hospodi pomiluj! Návštěva metropolity Kryštofa v Mukačevě opět posílila naše hluboké a srdečné vztahy, které mají tradičně duchovenstvo i věřící obou církví.

MITILINY

Vladyka metropolita Kryštof spolu s michalovskokošickým arcibiskupem Jiřím uskutečnil ve dnech 12. až 17. srpna pouť k Matce Boží do Agijása. Toto mariánské poutní místo se nalézá na řeckém ostrově Mitilini severně v blízkosti tureckých hranic. Počátkem 9. století v době ikonoboreckých sporů sem přivezl jeden jeruzalémský mnich vzácnou ikonu přsvaté Bohorodice pocházející z hory Sión. Ikonu brzy začali ostrované pokládat za divotvornou. Existuje mnoho svědectví uzdravení i duchovní útěchy, které se dostávalo věřícím při modlitbách konaných při poutních procesích k Matce Boží do Agijása. Dnes v předvečer mariánských svátků, zvláště Zesnutí přsvaté Bohorodice, putují věřící několik desítek kilometrů z hlavního přístavu ostrova Mitilini do Agijása, ležícího 600 metrů nad mořem uprostřed borovicových a platanových lesů.

Naši archijerejové byli letos na tento svátek pozváni místním biskupem vladykou Jakubem, aby spolu s ním a s metropolitou Theoliposem z konstantinopolského patriarchátu vykonali všechny poutní bohoslužby. Vladyka metropolita v rámci těchto bohoslužeb několikrát promluvil k poutníkům a na závěr procesí s divotvornou ikonou daroval poutnímu místu ikonu přsvaté Bohorodice napsanou na skle v dílně našeho monastýru Zesnutí přsvaté Bohorodice ve Vilémově. Arcibiskup Juraj kázal při slavnostní archijerejské svaté liturgii o úloze přsvaté Bohorodice v díle spásy lidského rodu.

Vladyka metropolita Kryštof spolu s vladykou Jiřím v doprovodu hostitele navštívili ještě další vzácná poutní místa na tomto ostrově. Předně to je hrob svatého Ondřeje Krétského, hymnografa, skla-



ZPRÁVY ZE SVĚTA



datele Velkého postního kánonu, dále monastýry archanděla Michaela a svatého mučedníka Rafaela. Poslední den svého pobytu na Mitilinách navštívili nově založený stavropigiální monastýr svatého proroka Eliáše, který před dvěma lety osobně posvětil konstantinopolský patriarcha Bartoloměj.

ÚMR

K TÝDNU MODLITEB ZA JEDNOTU KŘESŤANŮ 2011

Na webové stránce Světové rady církví jsou již k dispozici materiály k Týdnu modliteb za jednotu křesťanů v roce 2011 ve čtyřech světových jazycích. Téma „Jednota v učení apoštolů, bratrství, lámání chleba a modlitba“ bylo vybráno skupinou křesťanů,



představitelů církví z Jeruzaléma, a vychází z novozákonní knihy Skutků apoštolských, z kapitoly druhé, verše 42, kde je psáno: „Vytrvale poslouchali učení apoštolů, byli spolu, lámali chléb a modlili se.“ Je to výzva a inspirace k znovuobnovení, návratu ke kořenům víry, je to výzva k rozpomenutí se na časy, kdy církev byla ještě nerozdělená. Do Týdne modliteb za jednotu křesťanů, který se v církvích na severní polokouli tradičně slaví mezi 18. a 25. lednem a na jižní polokouli v době Svatodušních svátků, se každý rok zapojuje mnoho farností a křesťanských organizací z celého světa. Během tohoto týdne se společně setkávají křesťané z různých církví a také se společně modlí během bohoslužebných shromáždění připravených právě pro tuto příležitost. Jednota církve, o kterou usilujeme, není pouhé abstraktní přání, napsal ve svém dopise, který byl adresován členským církvím WCC a ve kterém byly představeny modlitby pro rok 2011, generální tajemník Světové rady církví dr. Olav Fykse Tveit. U křesťanů v Jeruzalémě, kteří žijí v místech historické kontinuity s apoštolskou komunitou, mateřskou církví nás všech, se tato jednota projevuje skrze modlitby, reflexe a hlasy, které zaznívají v okamžicích beznaděje a utrpení. Společně s nimi věříme, že Bůh je s námi, když se modlíme za mír a spravedlnost pro všechny obyvatele Svaté země. Liturgické a biblické materiály pro Týden modliteb za jednotu křesťanů připravuje od roku 1968 společně Světová rada církví (Komise pro víru a řád) a římskokatolická církev (Papežská rada pro jednotu křesťanů). Materiály jsou k dispozici v angličtině, francouzštině, němčině, portugalskéštině a španělštině a obsahují uvedení do tématu, návrh pořadu ekumenického bohoslužebného shromáždění, který si církve v jednotlivých zemích mohou upravit dle svých potřeb a zvyklostí, případně liturgického, sociálního a kulturního kontextu, dále biblické reflexe a modlitby na celý Týden modliteb (ve skutečnosti trvá 8 dní) a modlitby vztahující se k ekumenické situaci v Jeruzalémě. Český překlad textů zajišťuje Česká biskupská konference, brožurku v prvních dnech nového roku tradičně vydává Ekumenická rada církví v ČR, texty jsou k dispozici i na webu ERC, www.ekumenicka-rada.cz.

*Ze stránek Světové rady církví
přeložila Sandra Zálabová*



KDE HLEDAT MOTIVACI PRO EKOLOGICKOU PRÁCI V CÍRKVI?

„Já jsem dobrý pastýř. Dobrý pastýř položí svůj život za ovce. Ten, kdo není pastýř, kdo pracuje jen za mzdu a ovce nejsou jeho vlastní, opouští je a utíká, když vidí, že se blíží vlk. A ovce trhá a rozbíjí. Tomu, kdo je najat za mzdu, na nich nezáleží.“ (J 10,11-13)

Zřejmě nikdo kromě Boha nemá klíč k řešení problémů moderního světa a o to důležitější je v dnešní době mít vizi cesty. Existují metody, které umožňují najít nová řešení. Slovo metoda označuje řecky taky cestu. Cestou a metodou je pro nás Pán Ježíš a jeho učení, a proto je pro nás v podstatě jednoduché dobrat se metody řešení: Ježíš založil svou církev sesláním svatého Ducha na apoštoly a život církve vyvěrá ze svaté liturgie a ze svatého přijímání. Dá se říci, že liturgie je takovým srdcem církve. Tam se vzájemně propojují jednotliví věřící nejen mezi

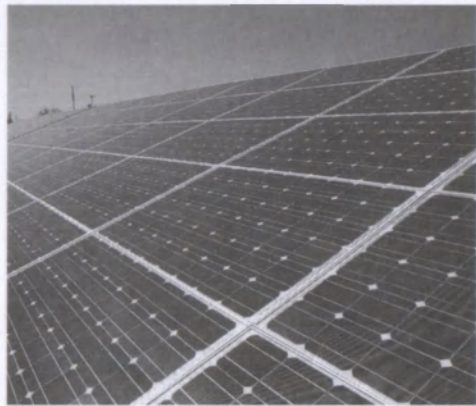
sebou navzájem, ale především se celá církev duchovně napojuje na Krista. Organismus církve se rozpomíná a rekonstruuje Kristovu mysl vždy tak, aby odpovídala na to, co by jí řekl Kristus, kdyby žil dnes. To je úkolem církve v každé době. Když něco nefunguje, je to tím, že tato východiska nectíme.

Mnoho inteligentních lidí dnes chápe úctu k planetě Zemi nejen jako projev zdravého rozumu, ale i jako morální povinnost. Avšak morálka jako taková nepůsobí, protože nemotivuje.

A tak jak pro profesionální environmentalisty, tak



EKOLOGIE



pro všechny citlivé lidi zřejmě nastává čas přehodnotit jejich vztah k přírodě a z nehlubších rovin jejich nitra hledat a obnovit spojení s ní. Začít ale musíme u víry: „Boží ekonomika, která nás stvořila podle obrazu milujícího Stvořitele, nás volá k lásce a péči o stvoření. Obraz, který máme o sobě, se odráží ve způsobu, jakým zacházíme se stvořením. Pokud uvěříme, že nejsme ničím víc než konzumenty, pak budeme hledat své naplnění ve zkonsumování celé země; avšak pokud věříme, že jsme stvoření k obrazu Božímu, budeme jednat s péčí a milosrdenstvím a usilovat o to, abychom se stali tím, čím jsme byli stvořeni. Obnovme všichni své rozhodnutí spolupracovat a uskutečnit změny, za které se modlíme, a odmítněme vše, co ohrožuje stvoření. Změňme způsob, kterým uvažujeme, a stejně drasticky změňme způsob, kterým žijeme,“ vyzývá nás Jeho Svatost ekumenický patriarcha Bartoloměj. „Pochybují, že lidskou duši můžeme vyléčit, aniž bychom se naučili, jak dát našim životům nový smysl a význam odpovídající potřebám doby a ekologickým výzvám, před nimiž stojíme. dokud vážně nepřehodnotíme náš životní styl,“ říká nám současný papež Benedikt. „Osobně jsem zcela přesvědčen, že potřebujeme sloučit naše technologické dovednosti s čímsi, co bych pro nedostatek příhodnějších slov nazval spirituálním obrozením a pochopením, že některé pravdy jsou věčné,“ nabádá nás princ Charles. Nejsou to skromné cíle. Vyžadovaly by změnu lidské přirozenosti. Mnoho podložených pramenů tvrdí, že žádná instinktivní ekologická morálka není člověku vlastní. Etickým postojům k životnímu prostředí se tudíž musíme učit. Nelze zbourat dřevěný kostelík a místo něj postavit nový z betonu

jenom proto, že „na to teď máme“, jak se donedávna stávalo třeba na Ukrajině.

To, co patří všem, nepatří nikomu. Nikdo nešetří bohatství, z něhož mohou čerpat všichni, a na druhé straně nikdo není tak pošetilý, aby čekal s jeho využitím, jen aby zjistil, že ho vyčerpá někdo jiný. Stéblo trávy, které za sebou nechal pasák krav, pro něj nemá žádnou cenu a zítra ho může spást cizí zvíře; ropa zanechaná pod zemí dnes nemá žádnou cenu pro těžáře a zítra ji vytěží a prodá jiný těžář; ryba plovoucí v moři je bezcenná pro rybáře, protože mu neposkytuje jistotu, že ji zítra najde na stejném místě jako dnes... A všichni tak běží vstříc své zkáze, když zapomínají, že celá země i celé stvoření nepatří jim, ale patří Hospodinu.

Přírodních zdrojů i nenarušené přírody rychle ubývá a i ti sebevíc motivovaní ekologové začínají pochybovat, když se věci komplikují a působí jim nepohodlí. Tak jako morálku spíše kážeme, než abychom se podle ní řídili, je současné hnutí na ochranu životního prostředí čímsi, k čemu se mnoho lidí hlásí spíše ve slovech než v činech. Jak se zdá, téměř každý by si přál ekologickou výrobu energie ze slunce a bez emisí skleníkových plynů, ale vadí mu, že by za ni měl připlatit. Každý by rád jezdil po nové cestě, ale přitom mu vadí výstavba silnic. Každý by si přál nové auto, a přitom chce, aby po silnicích jezdilo aut méně...

Poslední desetiletí ukázala, že změnit svůj systém hodnot a styl života je i navzdory velmi rozšířenému ekologickému povědomí ochotných jenom velmi málo lidí. Ukázalo se, že „nenáboženské“ ohledy vůči přírodě jsou neuvěřitelně málo efektivní. Právě z tohoto důvodu se morální a etické učení církve jeví jako velmi důležité pro naši společnou budoucnost. Nezapomínejme, že lidská společnost a společenství se vším živým na planetě Zemi je člověku a lidstvu vlastní právě tak, jako je člověku vlastní stařecký věk. Nesmíme zapomínat ani na to, že bez umění, zákonů, vlád a nějakých ekonomických systémů se zřejmě již neobejdeme, avšak podstatné je, že Bůh se nás na konci naší cesty může zeptat taky na náš „ekologický autogram“ a Pán Ježíš je pro nás cestou (metodou, chcete-li), která překonává naši osobní „lidskou“ smrtelnost, nedokonalost a hříšnost také v ekologické rovině.

Eva Jurigová



PRAVOSLÁVNE DUŠPASTIERSTVO II

Peter Kormaník, Gorlice 2009, 180 strán, ISBN 978-83-928613-9-3

Kniha Pravoslávne dušpastierstvo II je logickým pokračovaním predchádzajúcej práce profesora pravoslávnej teológie na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Výsledkom dlhoročnej pedagogickej činnosti a hlavne neúnavnej dušpastierskej služby je táto rozsiahla teologicko-praktická štúdia venovaná nielen pre úzku audítóriu pravoslávnych dušpastierov, ale i širokej verejnosti. V tejto knihe autor nadväzuje na predchádzajúci zväzok Pravoslávne dušpastierstvo I, rozvíja a prehľbuje poznatky o vnútornom a vonkajšom živote pravoslávneho dušpastiera a pravoslávnej cirkevnej obce.

Pri svojej práci autor použil diela svetoznámych pravoslávnych teológov minulosti a súčasnosti, ako je napr. svätý Ambróz Mediolanský, svätý Gregor Teológ, svätý Ioann Kronštadtský, arcibiskup solúnsky Nikolaos Kavasila, metropolita Antonij Surožský, metropolita Ilarion Alfejev, archimandrita Cyprián Kern a mnohé ďalšie. Ich vedomosti pramenia z dlhoročných teoretických a praktických skúseností a hlavne ich osobnej mimoriadnej zbožnosti.

Tak v úvode tejto knihy autor rozkrýva podstatu dušpastierskej služby podľa vzoru nášho najvyššieho dušpastiera – Ježiša Krista. Následne sa autor dôsledne venuje objasňovaniu obsahu dušpastierstva, úlohe a cieľu dušpastierskej starostlivosti. Vyzdvihuje prostriedky k dosiahnutiu stanoveného cieľa a vysvetľuje ťažkosti na tejto ceste.

Druhá kapitola otvára pohľad na stanovenú problematiku z druhej strany – zo strany veriacich a členov pravoslávnej cirkevnej obce. Tu sa autor delí s čitateľmi dlhoročnými skúsenosťami pravoslávneho dušpastiera v prostredí cirkevnej obce. Opiera sa o skúsenosti významných teológov minulosti a súčasnosti a aplikuje ich v praxi. Pozoruhodným poznatkom autora je stanovenie činiteľov pre duchovný rast cirkevnej obce ako ohniska lásky pre všetkých jej členov a spoločnosť vcelku. Jedným z takých činiteľov je rodina – domáca cirkev. V nej sa vytvára a buduje základ pre zdravé cirkevné spoločenstvo. Autor zdôrazňuje potrebu dôsledného výchovného



pôsobenia dušpastiera na každého člena rodiny s prihliadnutím na jeho osobné rysy a potreby. Katechizácia je prvotným spôsobom výchovno-didaktického pôsobenia na členov cirkevnej obce. Autor opisuje niektoré konkrétne učebné metódy, plány a postupy pri katechizovaní. Taktiež zdôrazňuje dôležitosť vzájomného pôsobenia členov cirkevnej obce vo vnútri svojej rodiny, v rámci cirkevnej obce a spoločnosti, v ktorej žijeme.

Na posledných stránkach tejto knihy autor dotýka sa veľmi aktuálnej témy v živote každej pravoslávnej cirkevnej obce – vnútornej misie. Stanovuje objekty a ciele vnútornej misie cirkevnej obce.

Z hore uvedeného môžeme konstatovať, že táto kniha prof. prot. Petra Kormanika, PhD., je neoceniteľným prínosom pre pravoslávnu teológiu nie len našej miestnej cirkvi, ale i ostatných krajín. Zaiste bude táto publikácia ďalšou učebnou pomôckou pre študentov pravoslávnej teológie Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity a nájde svojich čitateľov i medzi nepravoslávnyimi. Pochopiteľne autor sa bude venovať téme pravoslávneho dušpastierstva i naďalej a v krátkej dobe doplní zbierku svojich mimoriadne úspešných teologicko-praktických publikácií ďalšou hodnotnou štúdiou.

jerej Ing. Mgr. Roman Hajdamačenko



ZAMYŠLENÍ



IKONA SVATÁ

Laskavá, svatá, vždy připravená
Duchovní silou nestvořenou svou
Podepřít modlitbu slabou, zdá se
 Okřídlit láskou nebeskou
V ten okamžik pozemský čas
 Propusti mě ze svého zajetí
Pokoj nepopsatelně krásný, mne má již v zajetí
 Poznávám své já bytí, tak sbohem tajemné
A zvony znít já slyším, jsou zvony lásky Tvé

Alexandra Herodková



NÁVŠTĚVA ARCIBIKUPA SIMEONA VE FARNOSTI V LAUSANNE

Koncem června 2010 byla naše pravoslavná farnost Zvěstování přesvaté Bohorodice ve švýcarském Lausanne opět po dvou letech poctěna návštěvou Jeho Vysokopřeosvícenosti vladyky Simeona, našeho arcibiskupa a zakladatele. Byl to on, kdo v říjnu 2003 vysvětil na kněze otce Dimitrije Menasse v katedrálním chrámu sv. Gorazda v Olomouci a poslal jej do Lausanne, aby tam založil první farnost Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku v zahraničí. Bývalý metropolita Nikolaj tehdy blahopřál vladykovi Simeonovi k této iniciativě a arcibiskup pražský Kryštof tehdy věnoval diskos a kalich našemu chrámu v Lausanne.

Jako vždy předtím byl i letos vladyka Simeon přijat s velkou srdečností členy a přáteli naší farnosti, kteří všichni přišli v neděli 20. června do chrámu, aby se účastnili svaté liturgie sloužené našim archijerejem v doprovodu o. Cristiana Popescu a o. Dimitrie. Vrlíkou radost měli naši věrní věřící zejména z toho, že vladyka Simeon sloužil ve francouzštině a také přednesl své kázání v jazyce Moliéra.

Naše malá farnost je zcela mezinárodní. Kromě Čechů

a Slováků spojuje lidi z velmi různých končin světa. Švýcaři a Francouzi se v ní setkávají se Španěly, Řeky, s Bulhary a Srby, kteří mají stejnou víru s Poláky, a dokonce několika Afričany.

Našemu nejstaršímu členu farnosti je 94 let a nejmladší se teprve narodil. V průběhu několika let se u nás dalo dohromady několik dvojic, a tak jsme oslavili několik svateb a křtů. Každou neděli a ve svátky o. Dimitrij slouží ve francouzštině a náš malý sbor, vedený mátuškou, zpívá v několika různých jazycích, jakými jsou francouzština, čeština, řečtina a církevní slovanština. Jedna sestra z Řecka přijela letos zvláště proto, aby podpořila svým zpěvem náš sbor v průběhu archijerejské svaté liturgie, která dýchala slavnostní atmosférou Byzance.

V sobotu 19. června o. Dimitrij v doprovodu jednoho mladšího členu našeho společenství přivítal vladyku Simeona a otce Cristiana na ženevském letišti. Lausanne se nachází asi 60 km od Ženevy a žije tam přibližně 250 000 lidí.



ZPRÁVY Z EPARCHIÍ



Večere byla připravena v bytě kněze, kde mátuška a skupina přátel očekávala příjezd našeho biskupa. Naš vladyka přespal na římskokatolickém vikariátu, který je nádhernou rezidencí na březích Ženevského jezera, nazývaného také Lac Léman. Zde bylo přivítání připraveno otcem Tomášem, přítelem naší farnosti a představeným dominikánů v regionu Lausanne. Následujícího dne, když vladyka Simeon přijel do našeho chrámu, byl uvítán tradičním chlebem a solí jednou z našich mladých věřících, která je českého původu.

Nádherná kytice růží ze zahrady našich srbských věřících ozdobila ikony na našem malém ikonostasu jako vždy při návštěvě našeho arcijereje – stavitele mostů. Předtím, v červnu 2009, jsme přijali návštěvu Jeho Blahenosti metropolitů Kryštofa v doprovodu archimandrity Kosmy. Jeho návštěva byla také velmi srdečná a dodnes je námi všemi velmi oceňována.

Naš chrám nám byl přátelsky zapůjčen protestantskou komunitou již před sedmi lety a je krásný a harmonický. Architektonicky se jedná o budovu v novogotickém stylu. Malé zázemí zahrnuje také dvě místnosti na pořádání různých setkání a dobře vybavenou kuchyni. Po každé bohoslužbě tak mají věřící možnost se společně občerstvit lehkým jídlem i nápoji a to jim také pomáhá navzájem se sprátelit. Všimli jsme si již, jak je toto pokračování života naší farnosti po bohoslužbě důležitá. Chrám samotný se nachází na nádherném nábřeží Ženevského jezera, z něhož se lze podívat až do Francie, kde se na protějším břehu nachází známé městečko Evian, anebo obdivovat Savojské Alpy.

V průběhu svaté liturgie a recepce na počest vladyky Simeona pořídili naši ruští a rakouští věřící fotografie. Slavnostní menu, které následovalo po bohoslužbě, bylo připraveno mátuškou a několika ženami z farnosti a bylo podáváno v jedné z místností přiléhajících k chrámu.

Vladyka Simeon tak mohl rozmlouvat s pozvanými lidmi, z nichž každý s ním chtěl mluvit. Dokonce přijela i mladá maminka s manželem a nově narozeným synem, která byla členkou farnosti, je původem ze Slovenska a teď žije v Curichu, aby se setkala s vladykou a požádala jej o požehnání pro svoji rodinu.

Arcibiskup Simeon byl zřejmě velmi šťastný, že mohl farnost znovu navštívit a vidět rozvoj, kterého tam bylo dosaženo. Obvyčejně pomáháme cizincům, kteří přicházejí do našeho společenství a hledají řešení svých administrativních a psychologických problémů. Obzvláště pomáháme těm, kdo se octli úplně osaměli v našem městě.

Vladyka v závěru svoji arcipastýřské návštěvy pogratoval o. Dimitrijovi a sboru starších k tomu, jak se jim daří pravidelně vykonávat různé katechetické i duchovní aktivity (zpovědi, častá účast na svatém přijímání, pořádání setkání věřících, pastorační návštěvy, svěcení domů, myropomazání, křty, i pěstování kontaktů s římskými katolíky a několika protestantskými denominacemi).



V neděli večer byl vladyka Simeon spolu s o. Cristianem, o. Dimitrijem a skupinou blízkých přátel pozván do vily švédsko-polského páru manželů na břehu jezera a pak odjel s o. Cristianem do Ženevy. Přenocovali v domě manželky jednoho z nejlepších přátel našeho arcibiskupa z jeho studií v Rusku. Dům, kde našli nocleh, se nachází blízko ženevského letiště, takže mohli v pondělí ráno odletět pohodlně do Prahy.

mātuška Alexandra Menasse, překlad z angl. rj



ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

VLADYKA METROPOLITA V ROKYCANECH

Na svátek Svatých otců šesti všeobecných sněmů v neděli 1. srpna t. r., v den, který je také zasvěcen cti-hodnému otci Serafimu Sarovskému, navštívil vladyka metropolita Kryštof město Rokycany. Před místním chrámem svaté Trojice vladyku metropolitu přivítal starosta města Ing. Jan Baloun, který se také účastnil celé slavnosti včetně archijerejské svaté liturgie, již vladyka metropolita následně s duchovenstvem sloužil.

Ještě před tím byl ale vladyka přivítán duchovním správcem v prostorách nově zřízené chrámové předsíně (tzv. pronaosu); tato předsíň byla vytvořena probouráním nového západního vstupu, kdy za souhlasu památkového ústavu byla propojena bývalá kaple s prostorem pod chrámovým kůrem, a vznikl tak nádherný reprezentativní vstupní prostor.

Chrám sv. Trojice je tedy ke svému 400. výročí již zcela zrekonstruován: byl pořízen ornamentovaný zlacený ikonostas, který se ještě dokončuje, byly pozlaceny vrcholové osmikonečné kříže a chrám se dočkal i správného



hlavního vstupu, kdy se do chrámu vstupuje čelně od západu, nikoliv z bočních vchodů, jak to bylo od r. 1609 až do minulého roku, t. j. do roku 2009.

Poté začala ve zcela zaplněném chrámu archijerejská svatá liturgie, na kterou do chrámu přišli lidé místní i ze širokého okolí, kteří pravidelně do Rokycan dojíždějí z okruhu 40 km.



ZPRÁVY Z EPARCHIE

Děti i dospělí se modlili se svým vладыkou česky, staroslověnsky a rumunsky, část z trojsvaté písně byla zazpívána romsky a řecky. Velké poděkování za krásný bohoslužebný zpěv patří našim místním zpěvačkám a zpěvákům. Vладыka ve svém kázání připomenul odkaz svatého Serafima, jehož život byl plný pokory a lásky, svatá liturgie poté pokračovala a ke svatému přijímání vedle dospělých přistouplilo i všech 12 přítomných dětí.

Po krásné bohoslužbě plné chval a proseb o Boží smilování, posílení přijímáním svatých přechýstých darů Kristových, jsme poděkovali Bohu a vладыka metropolita poté vyznamenal bratra Milana Kostičáka za obětavou práci pro církev a popřál mu k životnímu jubileu.

Narozeniny slavil i šestiletý syn duchovního správce David, kterému taktéž vладыka blahopřál a předal mu balíček plný sladkostí, o které se David rozdělil s ostatními dětmi v chrámu.

Oběma jubilantům bylo zapěno mnoholetí a následně všechny přítomné s pozdravem oslovil i starosta města, kterému vладыka metropolita nechal taktéž zazpívat mnoholetí.

Svátečně prosluněný den pokračoval v parku před chrámem, kde naše obětavé hospodyňky připravily pro všechny zúčastněné občerstvení o chodech mezinárodní kuchyně. Patří jim za to velké poděkování a obdiv nad kuchařským i cukrářským uměním.

Nědělní svátek Kristova vzkříšení jsme oslavili tím nejlepším způsobem, tj. modlitbou, poděkováním a vyjádřením vzájemného bratrství, vzájemné lásky a úcty.

Za to vše Bohu věčná sláva!

o. David Dudáš

JEŠTĚ ZE ŽIVOTA KOLÍNSKÉ CÍRKEVNÍ OBCE

Díky Boží milosti a bezmezné lásce jsme dne 10. července 2010 s požehnáním našeho blaženějšího metropolity Kryštofa oslavili chrámový svátek Narození svatého Jana Křtitele, velkého proroka a předchůdce Páně. I když jsme o oslavě svátku již krátce na stránkách Hlasu pravoslavi informovali, rádi uveřejňujeme podrobnější popis oslavy i života kolínské pravoslavné církevní obce, které nám do redakce zaslal o. Zoran Drenovac.

Byl to velký den pro naši malou, ale rozrůstající se církevní obec v Kolíně. Slavnost začala srdečným přivítáním Jeho Blaženosti metropolity Kryštofa duchovním správcem společně s několika kněžími a věřícími. Po požehnání vладыky zazpíval sbor, vedený sestrou Monikou Kouřilovou, „Jest vpravdě důstojno...“ a po vchodových modlitbách vla-



dyka postřihнул na čtece mladého bratra Alexandra Chelnokova, studenta pravoslavného semináře v Oděse, nyní žijícího v Kutné Hoře. Potom začala archijerejská svatá liturgie. Během liturgie jsme prožívali sváteční a povzbuzující atmosféru naplněnou bezmeznou Kristovou láskou, jež nás všechny spojuje v jeho mystické tělo – v jeho svatou, všeobecnou a apoštolskou církev.

Ve svém dojemném a duchovně hlubokém kázání Jeho Blaženosti metropolita Kryštof zvlášť zdůraznil důležitost skutečné zbožnosti, která se uskutečňuje životem podle evangelia, životem v Kristu, s Kristem a pro Krista, a podotkl, že bez liturgického života a praktikování svatých tajin není možné spasení. Významný církevní spisovatel z prvních staletí křesťanství (zesnul v roce 258) svatý Cyprián Kartaginský o tom říká: „Komu církev není matka, tomu Bůh není otec.“

Na konci liturgie duchovní správce církevní obce o. Zoran Drenovac srdečně poděkoval Jeho Blaženosti metropolitovi Kryštofovi za návštěvu církevní obce svatého Jana Křtitele v Kolíně a za jeho požehnání, aby se v na-



ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

tem chrámu sloužilo každou neděli. Od té doby se počet věřících zvyšuje, takže se na sv. liturgii setkává dnes průměrně 30–40 lidí, a o velkých svátcích několikrát více. Závěr liturgické oslavy patřil poděkování duchovním otcům okružnímu protopresbyterovi o. Vasilu Stojčevovi z PCO Zvěstování přесvaté Bohorodice v Praze, prot. o. Pavlu Čeličovi z PCO svatého Mikuláše v Praze, prot. o. Olegu Machněvovi z PCO Klatovy a jer. o. Evženu Červinskému z PCO Ústí nad Labem za návštěvu a spoluúčast při svaté liturgii a oslavě.

Na konci proslovu byli pochváleni nejaktivnější členové kolínské církevní obce: sestra Monika Kouřilová a rodinou, která již několik let řídí církevní sbor, ve kterém zplývají také její manžel Petr a děti Michala a Tomáš, sestra Larisa Nobilisová, hluboce zbožná a obětavá věřící, akademická malířka, která pro náš chrám namalovala několik ikon, bratr Miron Gotovcov za údržbu chrámu a zahrádky a všichni věřící za jejich obětavost pro svoji svatou pravoslavnou víru a církev Boží.

Po liturgii se účastníci oslavy přesunuli do nedaleké restaurace, kde poobědvali postní speciality místního šéfkuchaře a rozmlouvali v Kristově lásce, která je nejsilnějším poutem spojujícím všechny pravoslavné věřící. Nakonec jsme poděkovali Bohu za jeho blahodátčné dary, vladyka udělil pozhnání všem přítomným a v lásce Boží jsme se rozešli s krásnými pocity radostného a duchovně hlubokého prožití velkého dne, oslavě narození sv. Jana Křtitele, velkého proroka, předchůdce a křtitele Páně. Sláva Bohu a díky za všechna dobrodíní jeho, která nám v tento slavnostní den prokázal.

*Duchovní správce PCO sv. Jana Křtitele v Kolíně
Prot. Mgr. Zoran Drenovac*

STRÁŽ POD RALSKEM

Chrámový svátek svatého Pantelejmona duchovní spolu s věřícími oslavili v pondělí 9. srpna. Slavnostní archijerejskou sv. liturgii sloužil vladyka metropolita Kryštof spolu s duchovními otcí archimandritou Sergijem z Prahy okružním protopresbyterem Antonijem Drdou z Rumburku, protojerejem Michailem Hrihou z Frýdlantu v Čechách, jerejem Pavlem Samotovkou z Mladé Boleslavi a místním duchovním správcem mitroforním protojerejem Mykolou Ončulenkem, dále spolu s protodiákony Aleksijem Lávkou z Černovců, Basilem z Prahy a diákonem Igorem též z Prahy. Bohoslužeb se účastnili věřící z Čech, Ukrajiny a Rumunska. Po ukončení svaté liturgie se konal průvod okolo chrámu, na jehož konci vladyka metropolita přečetl evangelium a pronesl kázání o úctě svatého Pan-



telejmona ke svaté eucharistii, kterou pokládal za nejužitečnější lék pro lidskou duši i tělo. Po trojím mnoholetí místní otec duchovní všechny přítomné pozval k poutnímu pohoštění, jež s láskou připravili věřící ze Stráže pod Ralskem a okolí.

JESENÍK

Pravoslavná církevní obec v městě Jeseník byla obnovena před několika lety péčí duchovního otce Josefa Libora Kratochvíly. V neděli 22. srpna tuto církevní obec navštívil metropolita Kryštof a sloužil v kapli Zesnutí přесvaté Bohorodice archijerejskou sv. liturgii. Bohoslužeb se účastnili pravoslavní i jinoslavní věřící všech věkových kategorií. Podle osmihlasniku svatého mučedníka Gorazda



ZPRÁVY Z EPARCHIÍ



by čerpal z ušlechtilých tradic pravoslavného umění i místní duchovní kultury.

Úřad metropolitní rady

NÁVŠTĚVA METROPOLITY KRYŠTOFA NA VÝCHODĚ SLOVENSKA

zpíval malý pěvecký sbor. Vladyka metropolita daroval církevní obci ikonu přsvatě Bohorodice a všem dospělým účastníkům bohoslužeb věnoval knížku o pravoslavných svatých, kterou sestavil děkan Pravoslavné bohoslovecké fakulty v Prešově prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD. Jesenická církevní obec obdarovala metropolitu originální plastikou zobrazující prosící ruce. Vladyka metropolita po ukončení bohoslužeb besedoval s věřícími kolem bílého stolu. Jedním z témat besedy bylo přání jesenických farníků zbudovat vlastní pravoslavný chrám, který by byl svědectvím jejich lásky k Bohu a zároveň

Nejvýchodnější obec naší pravoslavné církve navštívil metropolita Kryštof v sobotu 24. července. Jeho cesta se uskutečnila na základě pozvání místního duchovního správce Mgr. Ladislava Reváka a s vědomím místního archijereje vladyky arcibiskupa Jána z Prešova. Velkým důvodem této návštěvy bylo udělení svatě tajiny křtu devítiměsíčnímu Vladimíru Polachovi, který bydlí se svou početnou rodinou v Lanškrouně. Rozvětvení příbuzní novokřtěnce Vladimíra pocházející ze Zboje v devadesátých letech zachránili existenci pravoslavné církevní obce v Lanškrouně svou neformální vírou a věrností své otcovské pravoslavné církvi. Dodnes pravidelně navštěvují bohoslužby a obětavě pomáhají svému duchovnímu otci prot. Mgr. Patriku P. Ludvíkovi.

Svatou tajinu udělil metropolita Kryštof spolu s místním duchovním v chrámu Seslání svatého Ducha, jež obětavi místní pravoslavní věřící postavili v roce 1957. Chrám je velmi prostranný a zdobí jej nádherný ikonos-



ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

U nás probíhající v současné době náročnou rekonstrukcí.

Ve Zboji žije přes 400 obyvatel, kteří jsou všichni pravoslavného vyznání. V obci nepůsobí žádná jiná registrovaná církev. Je to předně zásluhou otcovského přístupu lidu hovních, z nichž v pořadí třetí je právě otec Ladislav.

Na vyvýšeném místě nad chrámem je vidět ukrajinská i také polská hranice. Ve Zboji se zachovala rukou lidskou nenarusena příroda, jež přitahuje k návštěvě turisty ze Slovenska, Polska, Čech a Moravy i z Maďarska.

Starosta obce spolu s duchovním správcem připravují pro obyvatele kulturní a duchovní program. Chystá se také vytvoření věrné kopie původního dřevěného oltáře ze 16. století, který Zboj věnovala do skanzenu v bardějovských lázních.

Po ukončení bohoslužeb setrval vladyka metropolita se zbojskými věřícími v přátelské besedě. Novému pravoslavnému křesťanu Vladimíru Polachovi, jeho rodičům, kmotřům a všem příbuzným přejeme mnohá a blahá léta.

redakce

VII. ROČNÍK „NA KOLE ZA SVATÝM ELIÁSEM“

Letos již 7. ročník duchovně-ekologicky-sportovní akce „Na kole za svatým Eliášem“ uspořádalo občanské sdružení Pravoslavná akademie Vilémov. Svatoeliášské putování na kolech konané v den prorokova svátku 20. července bylo tak jako v předchozích letech orámováno posvěcením kol a slavnostním předáním diplomů všem účastníkům v prostorách monastýru ve Vilémově. I letos bylo součástí akce zastavení na větrném mlýně a na ekofarmě u manželů Haikrových, bohoslužba u ikony pod točící se vrtulí větrné elektrárny a nechyběl ani tradiční společný oběd účastníků v protivanovské restauraci na návsi, jemuž předcházela neméně náročný návrat účastníků přes Lipovou, Jednov a Konici do Vilémova.

Letošní putování k ikoně a větrné elektrárně sv. Eliáše bylo obohaceno a mírně prodlouženo o novou trasu – mimořádně krásnou cyklostezku z Víceva do Repech stoupáním Repešským žlebem, což navrhl pravidelný účastník dr. Jiří Hrbata. Repešský žleb, který vede vojenským prostorem, na rozdíl od obvyklé trasy z minulých let (přes Stínavu, Okluky a Malé Hradisko) poskytl cyklistům příležitost k tomu, aby namísto vdechování kouře z aut a vyhýbání se relativně hustému provozu mezi Prostějovem a Boskovicemi za klidného šlapání do pedálů v družném rozhovoru obdivovali krásnou a mimořádně bohatou přírodu Dražanské vrchoviny. Bylo rozhodnuto, že se od příštího roku již v rámci akce bude



využívat tuto nová, sice o 10 km delší, avšak v mnoha ohledech lepší trasa.

A kdo se letos akce zúčastnil? Letošní svatoeliášské putování bylo poctěno především aktivní účastí předsedy Pravoslavné akademie J. B. metropolity Kryštofa, který i s nedolčeným kolenem na kole dojel až do Konice a ujel tak 90 % náročné trasy. Vladyka metropolita navíc odsloužil ve vilémovském monastýru sv. liturgii před začátkem putování, posvětil kola účastníků a také sloužil bohoslužbu díkůvzdání pod větrnou elektrárnou, kde kázal na



ZPRÁVY Z EPARCHIÍ



téma důležitosti dobrých myšlenek a snahy je uskutečnit, která má být vlastní všem křesťanům. Velkým povzbuzením pro všechny byla aktivní cyklistická účast matky Evangely a samozřejmě již tradiční účast otců duchovních Libora Kratochvíly a Dušana Basila Švábeníka, kteří jsou spolu se sestrou Marií Halodovou nejenom zkušenými vedoucími mládeže, ale také výtečnými sportovci.

Co říci na závěr? Svatoeliášského putování se letos účastnilo zase o něco víc nadšenců z blízkého i vzdálenějšího okolí. Někteří chtěli hezky strávit čas v milém církevním společenství, další zase posílit tělo i ducha. Ti starší, a někteří dokonce motorizovaní, chtěli spolu s cyklisty požádat o nebeskou přímluvu svatého proroka. Mnohým účastníkům pak ležela a leží i nadále na srdci propagace ekologického způsobu dopravy (bez ropných



skvrn a válek o ropu) a také propagace využití větru jako ekologického a mírového zdroje energie.

Všichni společně se však putování zúčastnili, aby prožili den naplněný radostí ze vzájemného společenství a sdílení se a také proto, aby alespoň o kousek postoupili na celoživotní duchovní pouti k Bohu - Tvůrci a Udržovateli všeho. Trénovat na 8. ročník cyklistického putování na počest sv. Eliáše proroka může začít již teď každý, kdo by se chtěl v roce 2011 akce zúčastnit.

7



OSUDOVÉ NÁVRATY

Nestává se často, že užaseme a v pokoře se zastavíme nad životní situací, ve které vidíme vůli nebo sílu Božího milosrdenství.

Většina z vás ví, kdo to byl Jan Sonnevend, předseda sboru starších v chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze koncem 30. let 20. stol. a v době heydrichiády. V civilním životě zastával významné místo ředitele pojišťovny a v době německé okupace jako člen nekomunistického odboje přivedl do chrámu (krypty) sedm parašutistů, aby se zde ukryli po útoku na Heydricha.

Mezi parašutisty byl i Jan Kubiš a Josef Gabčík. Následky lidlustrví, statečné a křesťanské pomoci naší církve všem pronásledovaným byly z hlediska vyššího principu mravního vysoké oceněny, ale zároveň byly tragické. Manželka Marie Sonnevendová a dcera Ludmila s druhým manželem panem Ryšavým byli popraveni jako dalších 294 občanů - spolupracovníků.

V těchto dnech došlo k symbolickému návratu Jana Sonnevenda do českého pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje. Dne 18. července 2010 zde byl pokřtěn Jan Jeffrey Short, prapravnuk Jana Sonnevenda. Přiletěl přes oceán z USA ze Severní Karolíny s celou početnou rodinou a stal se tak členem naší církevní obce. S jeho krásným rozhodnutím ozlívá celý smutný a velký příběh rodiny. Novokřtěnce Jana Jeffereyho z rozhodnutí rodičů přivedl do chrámu jeho dědeček MUDr. Jan ORT (Sonnevend), který je jedním ze tří synů Ludmily Sonnevendové (Ryšavé) z předchozího manželství s lékařem panem Ortem. Paní Ludmila ukryla své tři syny (Jaroslava *1931, Jana *1933, Pavla *1936) u svého prvního manžela a na gestapu uvedla, že nemá děti. Její synové pak měli zakázáno mluvit o mamince, ale válku přežili. „Když náš dědeček Jan Sonnevend stál před německou popravčí četou, jistě si představoval pro církev i pro svou rodinu tu nejhorší budoucnost.“ řekl po křtu vnuka MUDr. Jan Ort. I po roce 1948 měli synové popravené paní Ludmily, členky katedrálního pěveckého sboru, potíže s režimem, ale nakonec medicínu dostudovali. Jan s bratrem v 60. letech utekli přes Jugoslávii do USA. Dnes má MUDr. Jan Ort také tři děti a náš Jan Jeffrey je synem nejstarší dcery Beate a jejího manžela Johna Shorta. Posledních několik let přijíždí celá rodina pravidelně z USA do Prahy, aby uctili památku své matky, babičky a dědečka na pietním aktu 18. června v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici a spolu s vedením Národního památníku hrdinů heydri-



chiády pokládají věnec pod pamětní desku též se jménem Jana Sonnevenda. Nezapomněli.

Malý Jan Jeffrey, nar. 13. května 2000, byl při obřadu křtu a myropomazání, který vykonal otec Jaroslav Šuvarský, velmi vnímavý, byl si vědom toho, že se odřekl všeho zlého a že dostal také dary Ducha svatého. Bude mít možnost rozvíjet své rozumové schopnosti, nadání k umění, zbožnost, duchovní velikost a odvahu. V doprovodu svých rodičů, prarodičů, několika bratranců a tří kmotrů si spolu s nimi uvědomoval rodové a historické souvislosti v rámci české pravoslavné církve. Vždyť popravený Jan Sonnevend spolupracoval se svatým biskupem Gorazdem při budování katedrálního chrámu a spolu nesli těžký osud církve a národa. Jsme přesvědčení, že Jan Sonnevend by byl pyšný na to, že budoucnost jeho pozůstalé rodiny i existence české pravoslavné církve stojí na pevných základech, a to po téměř sedmi desetiletích po osudných událostech v roce 1942, řekl MUDr. Jan Ort - Sonnevend po křtu.

A tak obdivujeme sílu Ducha svatého, který řídí naše cesty mimo lidský čas přes oceán a kontinenty. Nedá zahynout nám ani budoucím. Připomíná nám, že oběť přinesená pro dobro i cokoliv, co uděláme dobrého, má věčnou hodnotu, přibližují nás životu věčnému.

Křest Jana Jeffereyho, prapravnuka Jana Sonnevenda, je pro naši církevní obec darem a obohacením k 75. výročí vysvěcení katedrálního chrámu (dne 28. září 1935).

Mgr. Eva Šuvarská



POZVÁNKY

POZVÁNKA NA SETKÁNÍ PRAVOSLAVNÉ MLÁDEŽE

S požehnáním Jeho Blaženosti vладыky Kryštofa se na začátku září (10.–12. 9. 2010) uskuteční víkendové setkání pravoslavné mládeže v moravském monastýru Zesnutí presváté Bohorodice ve Vilémově u Litovle. Setkání je určeno zejména pro mladé pravoslavné věřící ve věku 15–35 let. Má za cíl umožnit nám, mladým křesťanům, blíže se poznat s vrstevníky téže víry. Ve společenství stejně starých bratří a sester se nám jistě podaří okusit plnost Božího požehnání a strávit příjemný víkend v krásném monastýru a jeho okolí.

PROGRAM :

- společné modlitby, sv. liturgie
- besedy
- promítání fotek a povídání o cestě na Solovecké ostrovy – Rusko (Ivo Vrobel)
- společenské hry, výlety do okolí, seznamování

POZNÁMKY K AKCI :

- prosím poutníky, kteří se hodlají setkání zúčastnit, aby napsali email na adresu ivo.vrobel@gmail.com
- začátek setkání je v pátek od 18 hodin (možno přijet i později)
- konec je v neděli po sv. liturgii
- na jídlo a ubytování v monastýru přispěje česká pravoslavná církev
- pokud budete mít vlastní zajímavé téma na besedu či se budete chtít podělit o zážitky a fotky z prázdninových cest (zejména po pravoslavných zemích), napište prosím předem na ivo.vrobel@gmail.com
- přítomen bude otec duchovní Libor Josef Kratochvíla
- pořádá BPM

KONTAKT :

Prezident BPM: Ivo Vrobel
ivo.vrobel@gmail.com
+420 608 737 130

DO KOSTELA NA KOLE

Tento rok se z iniciativy několika církví a církevních organizací v České republice koná již třetí ročník akce „Do kostela na kole“, jejímž cílem je propagovat cyklistickou dopravu, která je, stejně jako pěší chůze, šetrná k životnímu prostředí a ve srovnání s automobilovou dopravou nepoměrně levnější, zdravější, a na kratší vzdálenosti dokonce statisticky rychlejší.

Letos je možné se na akci zaregistrovat na stránce <http://www.dokostelanakole.cz/registrace> a přijet (nejméně) 19. či 18. září do kostela na kole.

POUŤ KE SVATÉ LUDMILE

Arcibiskup pražský a metropolita českých zemí a Slovenska Kryštof srdečně zve na pouť ke sv. Ludmile České, která se uskuteční v úterý a ve středu 28. a 29. září. Poutě bude 28. září zahájena v 16:00 hod. akathistem ke sv. Ludmile České v chrámu sv. Jiří na Pražském hradě a ukončena 29. září v 10:00 hod. archijerejskou božskou liturgií v chrámu sv. Ludmily České na Tetíně u Berouna (25 km od Prahy).

BLÍŽÍ SE 68. VÝROČÍ POPRAVY ČESKÝCH VLASTENCŮ V MAUTHAUSENU

Také v letošním roce se uskuteční zájezd k uctění památky obětí totalitní nacistické zvěle naplněné dne 24. října 1942, kdy smrti zastřelením a v plynových komorách opustilo tento svět více než 264 obětí, mezi nimi také členové české pravoslavné církve. Byly to členky pěveckého sboru, manželka popraveného duchovního Václava Čikla, kostelník Václav Ornest s chotí Františkou Ornestovou, manželka předsedy Sboru starších pravoslavné církve Marie Sonnevendová a další. Předpokládané datum odjezdu z Prahy je sobota 23. října 2010. Pokud by se, vážení a milí čtenáři Hlasu pravoslavi, někdo z Vás rozhodl zúčastnit se letošního zájezdu do Mauthausenu, je možné si rezervovat včas místo v autobusu. Jízdenku zajistí a bližší informace o definitivně stanoveném termínu odjezdu a o celkové organizaci zájezdu Vám ochotně sdělí pan Vlastimil Janík, a to na telefonním čísle: 737 283 305.

bratr Alexej Bezděk



PROGRAM METROPOLITY

Z PROGRAMU BOHOSLUŽEB METROPOLITY KRYŠTOFA

VLADYKA S POMOCÍ BOŽÍ HODLÁ:

ČERVENEC 1. ZÁŘÍ

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou svatou liturgií před zahájením konference „Ivorové v Bibli – Biodiverzita“ pořádané Pravoslavnou akademií v monastýru Zesnutí přесvaté Bohorodice ve Vilémově u Litovle

ČTVRTEK 2. ZÁŘÍ

v 17⁰⁰ hod. světit po opravě pravoslavnou Svatováclavskou hudební školu v Brně

PÁTEK 3. ZÁŘÍ

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Zesnutí přесvaté Bohorodice na Olšanech v Praze 3

SOBOTA 4. ZÁŘÍ

v 9⁰⁰ hod. v den svátku sv. novomučedníka vladyky Gorazda sloužit archijerejskou sv. liturgií v katedrálím chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ul. 9a v Praze 2

v 12⁰⁰ hod. požeňnat pracovnímu setkání duchovních v hotelu ICON

v 14⁰⁰ hod. sloužit panychidu na místě a v čase popravu sv. novomučedníka vladyky Gorazda, dalších duchovních a zaměstnanců církve v areálu Památníku v Kobylisích (Praha 8)

v 16⁰⁰ hod. vysvětit pamětní desku svatému novomučedníku vladyku Gorazdovi na zdi pankrácké věznic v Praze 4, kde byl několik dní před popravou světec vězněn a mučen

NEDĚLE 5. ZÁŘÍ

v 9⁰⁰ hod. vysvětit spolu s Jeho Vysokopreosvíceností vladykou Jurajem nový chrám Nanebevstoupení Páně ve Strážském

ÚTERY 7. ZÁŘÍ

požeňnat mezinárodní konferenci ve Varně, pořádané místním vladykou Cyrilem, která potrvá do 10. září

SOBOTA 11. ZÁŘÍ

v 7⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v monastýrském chrámu Zesnutí přесvaté Bohorodice ve Vilémově u Litovle a po ní požeňnat zahájení výročního setkání mládeže z Čech, Moravy a Slezska

NEDĚLE 12. ZÁŘÍ

v 10⁰⁰ hod. v den svého nebeského ochránce ctihodného Kryštofa Rimana sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Zvěstování přесvaté Bohorodice Na Slupi 4a v Praze 2

PONDĚLÍ 13. ZÁŘÍ

v 8⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu sv. archanděla Michaela v Kinského sadech v Praze 5

ÚTERY 14. ZÁŘÍ

v 9⁰⁰ hod. na zahájení nového církevního roku sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Zesnutí přесvaté Bohorodice na Olšanech v Praze 3

ČTVRTEK 16. ZÁŘÍ

v 10⁰⁰ hod. požeňnat řádné zasedání Metropolitní rady českých zemí konané v rezidenc v Dělostřecké ul. 7 v Praze 6

SOBOTA 18. ZÁŘÍ

v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu sv. Václava a Ludmily v Trebiči na památku 70. výročí vysvěcení chrámu

NEDĚLE 19. ZÁŘÍ

v 9.30 hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Narození přесvaté Bohorodice v Kadani

PONDĚLÍ 20. ZÁŘÍ

v 8⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu sv. archanděla Michaela v Kinského sadech v Praze 5

ÚTERY 21. ZÁŘÍ

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Narození přесvaté Bohorodice v monastýru sv. Prokopa Sázvského v Mostě

STŘEDA 22. ZÁŘÍ

v 7⁰⁰ hod. zahájit nový akademický rok archijerejskou sv. liturgií v seminární kapli sv. Jána Teologa na PBF PU v Prešově

SOBOTA 25. ZÁŘÍ

v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií ve skitu sv. Nikolaje na Dobské hoře v Karlových Varech

v 15⁰⁰ hod. požeňnat Svatováclavskému setkání lidí dobré vůle v parku u hotelu Krakonoš v Mariánských Lázních

NEDĚLE 26. ZÁŘÍ

v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v kapli Narození přесvaté Bohorodice v Obore u Tachova

PONDĚLÍ 27. ZÁŘÍ

v 9⁰⁰ hod. v den Povýšení svatého Kříže sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Zesnutí přесvaté Bohorodice na Olšanech v Praze 3

ÚTERY 28. ZÁŘÍ

v 9.30 hod. sloužit jubilejní archijerejskou sv. liturgií v katedrálím chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ul. 9a v Praze 2 v den 75. výročí jeho vysvěcení

v 16⁰⁰ hod. modlit se akathist ke sv. mučednici kněžně Ludmile v bazilice sv. Jiří na Pražském hradě a poklonit se u jejich ostatků

STŘEDA 29. ZÁŘÍ

v 10⁰⁰ hod. v čest sv. české kněžny mučednice Ludmily sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu jí zasvěceném na místě jejího umučení v obci Tétín u Berouna

ČTVRTEK 30. ZÁŘÍ

v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu sv. Nikolaje na Duchovním zastupitelství Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku v Moskvě a modlit se za všechny Sofie, Věry, Naděždy a Libuše; po sv. liturgií posvětit pamětní kříž na památku zakladatelů tohoto chrámu



Děkujeme všem čtenářům, kteří podpořili vydávání našeho časopisu modlitbou a finančním darem. Děkujeme také všem příspěvatelům, kteří nám do redakce Hlasu pravoslavi zaslali svoje příspěvky, zprávy a názory. Děkujeme také všem těm, kdo podpořili finančně nebo zaslanými příspěvky chod internetového portálu www.hlaspravoslavi.cz.

Dovolujeme si touto cestou vyzvat všechny naše objednatelé a předplatitele, aby si časopis Hlas pravoslavi objednali a předplatili také na rok 2010. Všechny ostatní, kdo si Hlas pravoslavi kupují v chrámech nebo na jiných místech, vybízíme, aby se předplatiteli na rok 2010 stali.

Kromě předplatitelů a odběratelů velmi uvítáme také finanční dary, které nám umožní časopis vydávat a distribuovat pravidelně a umožní nám průběžně zachovat a časem zlepšovat jeho kvalitu po stránce formální i obsahové.

PROSÍME POMOZTE!

Účet Hlasu pravoslavi:
RAIFFEISENBANK, A.S.
5011103614/5500

Pro převod ze zahraničí:
IBAN CZ28550000005011103614

**ZA VŠECHNY VAŠE PŘÍSPĚVKY
I DARY VÁM ZE SRDCE DĚKUJEME**

OBJEDNEJTE SI PŘEDPLATNÉ NA ROK 2010

Celoroční předplatné jednoho čísla činí v roce 2010
288 Kč + 86 Kč poštovné = celkem 374,-Kč

Distribuce a objednávky:
Dupress, Podolská 110, 147 00 Praha 4
dupress@seznam.cz
tel. 241 433 396
mobil 721 407 486

Vydává Pravoslavná církev v českých zemích s požehnáním +Kryštofa, arcibiskupa pražského a metropolitů českých zemí a Slovenska

Číslo 8/2010 ročník LXV

Dělostřelecká 7, 160 00 Praha 6
PO.BOX 655, CZ-111 21 Praha 1

Registrace
MK ČR E 248

Odpovědný redaktor

Mgr. Roman Juriga, romanjuriga@centrum.cz, orthodoxa@quick.cz
tel. 776394637

Editori

J. V. arcibiskup olomoucko-brněnský Simeon
Jerej David Dudáš

Redakce

Osvěta a pravoslavná duchovnost:
ThDr. Jakub Jiří Jukl, Mgr. Eva Šuvarská, Jerej Mgr. Jan Týmal
Pravoslavná mládež: Ivo Vrobel

Správce portálu hlaspravoslavi.cz
Dalibor Jan Kočí, e-mail: redaktor@hlaspravoslavi.cz, www.hlaspravoslavi.cz

Jazyková úprava
PhDr. Marta Koutová

Grafika
Zuzana Pepelová, Virtue, s.r.o., www.virtue.sk

Adresa pro zaslání příspěvků:

Roman Juriga, Vilémov 70, 783 23 Vilémov u Litvle
romanjuriga@centrum.cz, orthodoxa@quick.cz, Fax: 585349005

Redakce si vyhrazuje právo na případné úpravy či krácení zaslaných příspěvků. Redakci nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí. Autorské články, překlady a fotografie jsou darem církvi a autoři si nenárokují autorský honorár ve smyslu Autorského zákona. Otištěné materiály nelze rozšiřovat bez souhlasu redakce nebo autora.



POUŤ K MATCE BOŽÍ - AGIJASO MITILINI



Místní archijereje spolu s místním vladykou Jakubem při večerní bohoslužbě



Vstupní průvod duchovních s ostatky městem před začátkem svaté liturgie



Zázračná ikona Matky Boží Agijáso s Jeho Blažeností metropolitou Kryštofem při svaté liturgii



Místní průvod se zázračnou ikonou městem po skončení svaté liturgie



Závěrečné rozloučení místního archijereje s hosty



POUŤ KE SV. PROKOPOVI NA SÁZAVU 7. SRPNA 2010



CHRÁMOVÝ SVÁTEK VE VILÉMOVĚ 15. SRPNA 2010



